

Vuoden 1991 harvinaisuushavainnot

Hannu Jännes, Pekka J. Nikander & Tapani Numminen

Pikkukultarinta (*Hippolais caligata*) Parikkalan Koitsanlahdella – seuraava uusi pesimälajimme? © Mika Nieminen.
Booted Warbler.

Lintutieteellisten Yhdistysten Liiton ja Suomen Lintutieteellisen Yhdistyksen Rariteettikomitea (RK) hyväksyi vuodelta 1991 261 harvinaisuushavaintoa ja hylkäsi 23 (hylkäämisprosentti 8.8%). Käsiteltyjen havaintojen yhteismäärä (284) on selvästi pienempi kuin RK:n lujilistan supistamisen (vuoden 1986 alusta) jälkeinen keskiarvo. Tähän on epäilemättä syynä kahden runsaslukuisen lajin (viiksitimali ja lyhytnokkahanhi) poistaminen tarkastettavien lajin listalta vuoden 1991 alusta.

Tarkastettujen lajin ja alalajien määrä (70) vastaa varsin hyvin pitkäaikaista keskiarvoa. Edellä mainittujen lukujen perusteella on kuitenkin mahdotonta tehdä johtopäätöksiä vuoden harvinaisuuskertymästä, mikäli vuoden 1990 tapahtumat toistuvat myös vuoden 1991 havaintojen osalta. Vuoden 1990 havainnoista lähes 100 (yli 20% koko vuoden havainnoista) toimitettiin RK:lle liian myöhään, ja ne voidaan julkaista vasta nyt! Harvinaisuuksien vuosittaisen esiintymisen kommentointi katsausten yhteydessä ei edes nykyisessä laajuudessaan

kannata ellei havaintoja tulevaisuudessa toimiteta RK:lle ajoissa!

Vuosi 1991 jää monien harvinaisuuksien osalta aikakirjoihin keskivertovuotena tai jopa normaalia heikompana vuotena. Kevät oli sääoloiltaan varsin epävakainen, niinpä monet "tavalliset" harvinaisuudet, kuten avosetti, lampiviklo ja punajalkahaukka esiintyivät harvalukuisempina, kuin mihin viime vuosina on totuttu. Kevään ja alkukesän ainoa ennätyskellisen runsaana esiintynyt laji oli riuttatiira (28 yksilöä). Myös niittysuohaukka esiintyi runsaslukuisena ja pesi kesän aikana peräti neljän parin voimin. Kevään harvoista huippuharvinaisuuksista kannattaa mainita rusokaulasirri, joka oli maalle uusi laji, ja ensimmäinen kevät-havainto taigauunilinnun *humei*-alalajista.

Kesän aikana liitettiin kaksi uutta lajia pesimälinnustoomme. Porissa sitruunavästäräkkipari kasvatti 4–5 poikasta ja elokuussa Halikonlahdella pitkään oleskelleet neljä nuorta kenttäkertusta osoittivat lajin pesineen jossain lähiseudulla.

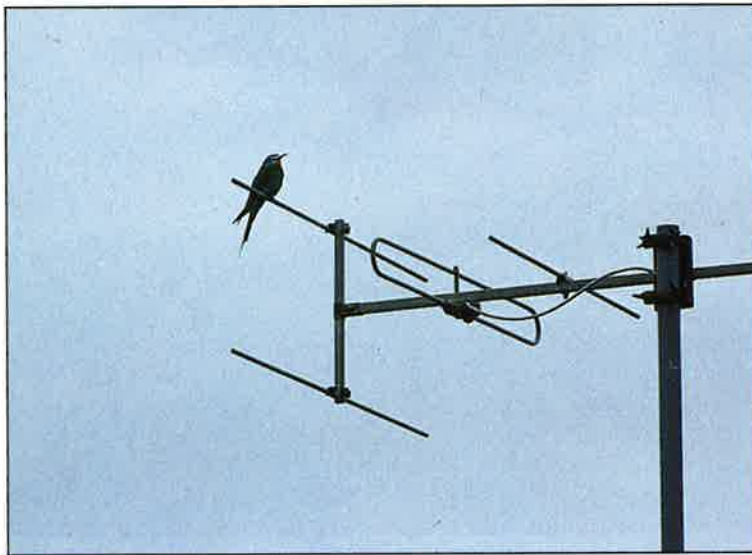
Syksyn sääolosuhteet olivat varsin pitkään ilmeisen epäsuotuisat itäisten lajin esiintymiselle. Niinpä tyypillisten syyskuun harvinaisuuksien, kuten taigauunilinnun ja isokirvisen määrät jäivät varsin vaatimattomiksi.

Syyskuun "vetonauloja" olivat nuori tiiralokki Orimattilassa ja Joensuun tundravikla. Vasta loka-kuun kymmenennen päivän tienoilla työntyi Venäjältä vahva korkeapaine länteen tuoden mukanaan joukon itäisiä harvinaisuuksia, kuten hippiaisuunilintuja, mustapäätaskuja ja rusko-uunilintuja. Näistä ainoastaan mustapäätaskujen määrä (9) nousi poikkeuksellisen korkeaksi, muiden osalta syksyn esiintyminen jäi normaalitasolle tai jopa keskimääräistä heikommaksi. Edellisten lisäksi samaan aikaan havaittiin myös joitakin epätavallisempia harvinaisuuksia, joista "koviin" oli epäilemättä Norrskärin rubiinisatakielei.

Maalle uusia lajeja olivat rusokaulasirri, vihermehiläissyöjä, rubiinisatakielei ja kivikkorastas. Toinen havainto tehtiin samettipääkertusta. Katsauksessa julkaisuttujen havaintojen lisäksi RK-käsittelyssä on vielä joukko havaintoja selkälökin alalajeista ja urpiaisien *cabaret*-alalajista sekä muista lajeista, joita ei eri syistä johtuen ole ehditty käsitellä ennen tämän katsauksen valmistamista.

RK:n kokoonpano vuonna 1991 oli seuraava: Lasse J. Laine (puheenjohtaja), Hannu Jännes (sihteeri), Dick Forsman, Matti Kapanen, Matti Lammin-Soila, Tapani Numminen ja Pekka J. Nikander.

RK:lla on jälleen ollut ilo vastaanottaa Zeiss-kiikareiden maahantuoja Oriola Oy:n taloudellinen tuki katsauksen värikuvien värierottelussa. Esitämme parhaat kiitokset.

Vihermehiläissyöjä (*Merops superciliosus*), yksi vuoden suomenpinnoista oli lentänyt Sodankylään asti. © Seppo Penttinen.
Blue-cheeked Bee-eater.

Havaintoja vuoden 1992 harvinaisuuksista kaivataan! (aikaisempien vuosien havainnoista puhumattakaan!)

Vuosi 1992 lähestyy loppuaan ja viimeistään nyt on aika palauttaa RK-lomakkeet vuoden aikana nähdyistä alueharvinaisuuksista ja valtakunnallisista harvinaisuuksista (luettelo RK:n tarkastamista lajeista ja alalajeista, ks. Lintumies 5/91 sivut 229–230).

Kokemus on osoittanut, että harvinaisuudesta muistinvaraisesti tehty kuvaus ei yleensä muutu totuudenmukaisemmaksi (vaikka saattaakin parantua) vuosien saatossa. Älä siis haudo havaintojasi, vaan täytä RK-lomake mielellään jo havaintopäivän iltana maastossa tekemiesi muistiinpanojen pohjalta (ja säilytä alkuperäismuistiinpanot ellet liitä niitä RK-lomakkeen mukaan). Muista, että linnun löytäjä on ensisijaisesti vastuussa RK-ilmoituksen tekemisestä, vaikka paikalla kävisi myöhemmin suuri joukko asianharrastajia ihailmassa löytöä. Mikäli delegoit tehtävän esimerkiksi jollekin vieraillevalle tähdelle, varmista että hän todellakin täyttää lomakkeen ensi tilassa ja toimittaa sen eteenpäin.

Palauta kaikki RK-havaintosi oman yhdistyksesi aluevastaavalle, joka toimittaa ne eteenpäin RK:lle. Havaintojen tulisi olla aluevastaavilla mahdollisimman pian, jotta ne ehdittäisiin käsitellä kaikessa rauhassa ennen vuoden 1992 RK-katsauksen julkaisua. Muista, että mitä harvinaisempi tai vaikeammin määritettävä laji, sitä kauemmin käsittely yleensä kestää.

Käytä mielellään RK-ilmoituksen tekoon valmiiksi painettuja lomakkeita, joita saat aluevastaavaltasi, RK:n sihteeriltä, Eläinmuseolta tai LYL:n toimistolta.

Lyhenteet

Linnun tarkka ikä merkitään kalenterivuosina:

1kv = samana kalenterivuonna,
2kv = edellisenä kalenterivuonna,
+1kv = ennen kuluva kalenterivuotta syntynyt jne. Muut ikälyhenteet: juv = nuori lintu ensimmäisessä täydellisessä höyhenpuvussaan, ad = aikuinen, subad = esiaikuinen, pull = pesä- tai maastopoikanen.

Muut käytetyt lyhenteet: jp = juhlapukuinen, tp = talvipukuinen, vp = vaihtopukuinen, f-puk. = naaras-pukuinen, Ä = laulava, m-Ä = koirasääninen, f-Ä = naarasääninen, r = rengastettiin, m = muuttava. Jos muuttavan linnun lentosuunta on ollut tiedossa, sitä on käytetty m-lyhenteen sijasta (N, NNE, NE jne.). Kääntyvän linnun lentosuunnat on ilmaistu kauttaviivalla (esim. NE/NW). Milloin yksilömäärää ei ilmoiteta, havainto koskee yhtä yksilöä. (v)= lintu on valokuvattu ja RK on valokuvasta pystynyt tunnistamaan lajin, (t)= linnusta on tehty äänitys ja RK on äänityksen perusteella tunnistanut lajin.

Havainnoijien nimet ilmoitetaan lyhentämättöminä. Lomakkeen täyttäjän nimi on ensimmäisenä. Yleensä kaikkien havainnoijien nimet on ilmoitettu, ei kuitenkaan kolmea enempää.

Ohjeita

Merkitse RK-lomakkeelle päivämäärätiedot täydellisinä niille varattuun sarakkeeseen (ei sirotelusti tekstin sekaan), myös viimeisin tiedossasi oleva päivämäärä pitempään paikallisena olevista linnuista, vaikkei se olisi omasiikaan (mainitse myös, kuka viimeisen havainnon teki). Tarkasta erityisesti, että vuosiluku tulee mukaan ja oikein. Mahdolliset valokuvat on aina syytä lähettää ilmoituslomakkeen mukana, mieluummin CT-kopiona kuin alkuperäisenä diana. Merkitse niihin kuvaajan nimi, kuvauspäivä ja -paikka. Ilmoita saako RK pitää kuvan tai kopioida sen ja julkaista katsauksessaan.

Teknisiä ohjeita

Lomake joudutaan RK-prosessissa kopiaimaan, joten tekstiä ei pitäisi jatkaa lomakkeen marginaaliin. Älä kirjoita lomakkeen kääntöpuolelle, vaan käytä erillistä A4-kokoista valkoista paperia tekstin jatkamisessa. Piirroksat on aina parasta tehdä erilliselle paperille, ellei sanallinen kuvaus ole itsessään niin lyhyt, että piirros hyvin mahtuu etusivulle.

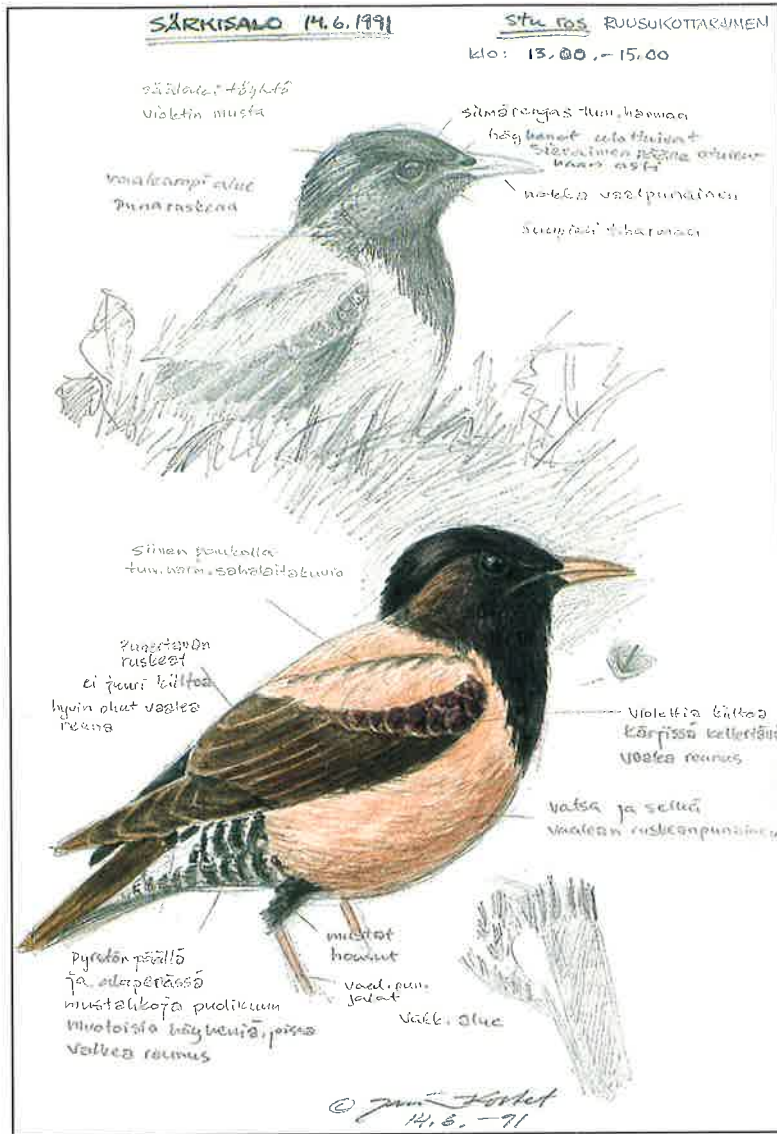
Lomakkeen täyttämässä selkein tapa on paras tapa: kirjoitus-koneella tiheällä rivivälillä mahdollisuuksien mukaan kaikki asia etusivulle. Lue, tiivistä, selkeyttä sanontaa. Kuvauksen tyylistä on annettu riittämiin ohjeita aikaisemmissa RK-katsauksissa ja Parviaisen (1986) artikkelissa; niihin kannattaa aina tarpeen tullen palata.

Rengastajille

Vuoden 1986 alusta lukien jokaisesta rengastetusta RK-lajin yksilöstä rengastaja on velvoitettu täyttämään RK-lomakkeen (lomakkeelle merkitään myös ao. rengasnumero). Poikkeuksen muodostavat vain hippiäsuunilintu ja taigauunilintu, joiden **rengastettuja** yksilöitä ei tarvitse ilmoittaa. RK-lajiluettelon alaviite 'ei pyydystettyjä' (ks. Lintumies 5/1991 s. 229–230) tarkoittaa siis pyydystystilanteessa **rengastettuja** yksilöitä, ei jostain syystä rengastamatta jääneitä, vaikka niitä olisikin tarkasteltu (ja määritetty) kädessä. Ilmaus 'ei pyydystettyjä' on kieltämättä epäselvä; pyrki-myksenä on saada tietoon kaikki Rengastustoimiston listausten ulkopuoliset hippiäsuunilintu- ja

taigauunilintuhavainnot. Muistutettakoon, että rengastaja on aina viime kädessä vastuussa siitä, että hänen rengastamastaan linnusta tulee asianmukaisesti täytetty lomake ajoissa RK:lle. Mikäli siis rengastat rareiteetin, huolehdi siitä, että valtuuttamasi henkilö (esim. linnun löytäjä) todella täyttää lomakkeen tai täytty lomake itse.

Rengastajan nimi tulee vuoden 1987 havainnoista lähtien aina katsaukseen, silloinkin kun se ei linnun löytäjän tekemälle lomakkeelle ole mahtunut (esim. aakosjärjestyksen takia). Rengastajan nimi poimitaan Rengastustoimiston listauksesta, joka RK lajin osalta käydään läpi vuosittain.

Hyvä kuva puhuu enemmän kuin tuhat sanaa: Särkisalon punakottarainen (*Sturnus roseus*) - aito. © Jari Kostet.
Rosy Starling.

Katsauksessa esiintyy lajin nimen jäljessä kolme lukua. Ne ilmaisevat tavattujen yksilöiden kokonaismäärän tiettyinä ajanjaksoina. Ensimmäinen luku käsittää ajan vuoteen 1974 asti, toinen luku jakson RK:n toiminnan alkamisesta 1.1.1975 vuoden 1990 loppuun (RK:n hyväksymiä havaintoja) ja kolmas esiteltävän vuoden 1991. Näiden lukujen summa on Suomessa kaikkina aikoina tavattujen yksilöiden kokonaismäärä.

Amerikanjäkäkuikka

(*Gavia immer*) (2,21,2)

2.6. Pori, Tahkoluoto 2kv N (Juha Niemi, Tapani Lilja, Ari Pitkälä), 8.6. Porvoon mlk, Kummelskär ad E (Jari Kostet, Risto Lammin-Soila).
Normaali kevätesiintyminen.

Myrskylintu

(*Fulmarus glacialis*) (12,10,0)

3.8. 1990 Utsjoki, Nuorgam löydetty kuolleena (v) (Petro Pynnönen).
Lintu oli ollut kuolleena noin kaksi viikkoa. Myös Utsjoen Mantojärvellä tavattiin kuoleva myrskylintu 19.-20.7. 1990.

Jalohaikara

(*Egretta alba*) (4,40,0)

2.5. 1989 Lieksa, Ruunaa (Jarmo Könttä, Teuvo Meriläinen).
Vuoden 1989 kuudes havainto.

Lyhytnokkahanhi

(*Anser brachyrhynchus*) (48,330,-)

4.5. 1988 Liminka, Ängesleväjoen varsi 2 (Reijo Kylmänen). 6.5. 1988 Pelkosenniemi (v) (Teuvo Hietajärvi).
14.4. 1990 Pattijoki, Pöllä 2 N (Jukka Hauru, Kari Varpenius). 15.4. 1990 Liminka, Selkämaa (Reijo Kylmänen). 17.4. 1990 Tyrnävä, Ängeslevä (Reijo Kylmänen). 19.4. 1990 Lumijoki (Jari Peltomäki, Ulla Matturi). 19.4. 1990 Liminka, Kirkonkylän pellot (Jari Peltomäki, Ulla Matturi). 23.4. 1990 Liminka, Rantakylä 2 (Marko Timisjärvi). 23.4. 1990 Liminka, Virkkula (Reijo Kylmänen, Jyrki Mäkelä). 24.4. 1990 Liminka, Kirkonkylä 2 (Pirkka Aalto, Reijo Kylmänen, Janne Aalto ym.). 24.4. 1990 Liminka, Rantakylä (Reijo Kylmänen). 24.4. 1990 Liminka, Rantakylä 2 (Reijo Kylmänen). 25.4. 1990 Tyrnävä, Jokisilta (Reijo Kylmänen). 25.4. 1990 Kokkola, Laajalahti (Sami Salonkoski). 28.4. 1990 Lumijoki, Sammalahti 2 (Ulla Matturi). 10.5. 1990 Kuusamo, Käsmä (v) (Heikki Seppänen, Hannu Hautala). 16.5. 1990 Outokumpu (Antti Vänskä).
Limingan Rantakylässä 23. ja 24.4. 1990 havaitut kaksi lintua on tulkittu samoiksi yksilöiksi. Samoin Limin-

gasta vuodelta 1988 ilmoitetut kaksi yksilöä on tulkittu samoiksi kuin jo aiemmin julkaistut.

Vuoden 1990 saldo nousee näiden havaintojen myötä 43:ään, mutta jää vielä selvästi jälkeen huippuvuosista 1987 ja 1988, jolloin havaittiin 51 ja 55 yksilöä.

RK ei tarkasta vuoden 1990 jälkeen tehtyjä havaintoja lyhytnokkahahasta, vaan havainnot siirtyvät alueellisten harvinaisuustoimikuntien tarkastettaviksi.

Lumihanhi

(*Anser caerulescens*) (65,84,7)

4.4. Pyhäntä, Rihtiemi N (Hannu Klemola, Rurik Baarman, Rolf Karlsson ym.). 13.4. Valkeakoski, Sääksmäki NE (Jussi Kallio, Jyri Reinikka, Petri Salo). 14.4. Nakkila, Viikkala (Markku Ryösa). 14.4. Pori, Preiviiki (Tapani Lilja, Olli Tuomi). 16.4. Ähtäri, Kuorelampi (Jussi Ryssy). 1.6. Pori, Kuuminainen 2 N (Tom Lindroos, Jouko Lunden, Tapani Missonen).

Seitsemän yksilöä vastaa hyvin 80-luvun keskiarvoa. Myös havaintojen painottuminen kevääseen on tyypillistä; RK:n toimikaudella, vuodesta 1975 alkaen, syyshavaintoja on kertynyt vain noin kymmenestä yksilöstä.

25.4. 1987 Liminka, Temmesjokivarsi 2 (v) (Jari Kostet, Tapio Kostet). 30.4. 1988 Tymävä, Ritokorpi (Mikko Ojanen, Liisa Ojanen, Reijo Kylmänen ym.). 30.4. 1989 Liminka, Selkämäa Letto (v) (Jari Kostet).

Vuoden 1987 linnut ovat ensimmäiset Suomessa havaitut "sinihanhet". Tämä lumihanhen kirjava värimuoto oli aikaisemmin vähemmistönä nimialalajin keskuudessa, mutta sen osuus on kasvanut viimeisten vuosikymmenten aikana. Suuremman *atlanticus*-alalajin keskuudessa, joka pesii mm. Grönlannissa, tämä värimuoto on hyvin harvinainen (Madge & Bum 1988). Havainnoijia muistutetaan jälleen kerran hanhirsteymistä, jotka saattavat olla hämmästyttävän sinihanhimaisia. Havaituista sinihanhista on syytä tehdä hyvin yksityiskohtaiset muistiinpanot, jalkojen ja nokan väriä unohtamatta.

Sepelhanhi

(*Branta bernicla hrota*) (4,26,2)

6.10. Vehkalahti, Koivuluoto SW (Henrik Lindholm, Mika Nieminen). 12.10. Vehkalahti, Koivuluoto SW (Henrik Lindholm, Sakari Damski, Mika Nieminen ym.).

Molemmat Koivuluodon linnut muuttivat nimirodun sepelanhien kanssa, jälkimmäisessä parvessa "peesasi" lisäksi punakaulahanhi! Poikkeuksellisesti ei yhtään keväthavaintoa. Aikai-

semmistä havainnoista ainoastaan kaksi on tehty syysmuuton yhteydessä.

27.5. 1987 Kirkkonummi, Porkkala E (Esko Pasanen, Jyri Heino, Otso Salmi ym.). 31.7.–13.8. 1990 Hailuoto, Pökönokka +1kv (v) (Pirkka Aalto, Jyrki Mäkelä, Sami Timonen ym.).

Porkkalasta on aiemmin julkaistu samalta päivältä havainto toisesta yksilöstä. Hailuodon linnusta on jo aiemmin julkaistu havainto 11.8. 1990, tässä täydennys päivämäärätietoihin.

Punakaulahanhi

(*Branta ruficollis*) (3,23,2)

22.5. Virolahti, Hurppu E (Kari Saarinen ym.).

22.5. Virolahti, Harvajanniemi E (Jari Piepponen, Markku Piepponen). 22.5. Vehkalahti, Kolseli E (Jari Helstola, Pasi Laaksonen, Tarmo Nurmi). 12.10. Vehkalahti, Koivuluoto 1kv SW (Henrik Lindholm, Sakari Damski, Mika Nieminen ym.).

Hurpun, Harvajanniemen ja Kolselin havainnot koskevat samaa lintua. Koivuluodon lintu on seitsemäs yksilöllä havaittu.

Amerikanhaapana

(*Anas americana*) (1,6,1)

17.6. Liminka, Liminganlahti (Hannu Fri-man, Ari Linna, Tapani Missonen ym.).

Limingan lintu oli paikalla pitempäänkin, mutta tarkkoja päivämäärätietoja ei ole saatu. Kaikki havainnot amerikanhaapanasta koskevat keväsiä-kesäkuisia koiraita. Ruotsissa laji on tavattu 13 kertaa, näistä 12 on keväthavaintoja (Elmberg 1992).

Sinisiipitavi

(*Anas discors*) (1,6,0)

12.5. 1988 Helsinki, Viikki (Kari Lindblom). 1.5. 1990 alkaen Korppoo, Jurmo (Pasi Pirinen, Matti Nieminen, Erno Kärkkäinen ym.).

Viikin havainto on julkaistu aiemmin päivämäärillä 27.4.–7.5. Jurmon havainto on ainoa vuodelta 1990.

Punapäänarsku

(*Netta rufina*) (9,24,2)

13.4. Naantali, Käkölä (Tapio Karvonen, Jouni Nurmi, Timo Saario). 25.5.–16.7. Oulunsalo, Koivukari (Panu Kuokkanen, Jukka Jantunen, Kari Varpenius).

Kaksi havaintoa on varsin normaali määrä. Punapäänarsku on tavallinen eläti vesilintutarhoissa ja osa maassamme tehdyistä havainnoista saattaa koskea tarhakarkulaisia.

Pilkaniska

(*Melanitta perspicillata*) (10,14,3)

18.5. Korsnäs, Södra Björkö +2kv (N) (Aame Lahti, Mauri Jalonen, Ari Veijalainen). 12.–13.6. Uusikaarlepyy, Storsand 2 +2kv (Kari Kuokkanen, Ari Veijalainen, Aame Lahti ym.).

Ensimmäinen "parvihavainto" tästä 80-luvulla uuden tulemisen aloittaneesta (16 havaintoa) merisorsasta. Myös Ruotsissa havainnot lajista alkoivat runsastua 70-luvun puolivälissä ja vuoteen 1991 mennessä niitä on kertynyt 35 yksilöstä (Breife ym. 1990, Elmberg 1992). Suomessa 80-luvulla havaituista linnuista kahdeksan on Pohjanlahdelta, neljä Suomenlahdelta, kaksi Ahvenanmaalta ja kaksi sisämaasta.

Käärmekotka

(*Circaetus gallicus*) (0,16,1)

27.5. Kirkkonummi, Gunnarskulla NNW-N (Martin Helin, Ilkka Wentus, Tom Bäcklund ym.).

Käärmekotkia on havaittu maassamme vuodesta 1984 alkaen 1–3 yksilöä vuosittain. Ensimmäinen havainto tehtiin vuonna 1979.

20.4. 1990 Tammisaari, Leksvall N/NE (Tom Lindbom, Jarmo Saarnio ym.). 17.7. 1990 Ylämaa, Sammalinen NE (Pekka Komi).

Vuoden 1990 yksilömäärä nousee kolmeen. Yhtä paljon käärmekotkia on aikaisemmin nähty vuonna 1988.

Arosuohaukka

(*Circus macrourus*) (33,46,1)

23.–26.5. Korppoo, Utö 2kv, (v) (Hannu Klemola, Kaija Klemola, Ismo Wikström ym.).

Viime vuosien heikoimpia esiintymiä. 80-luvun vuosikeskiarvo on neljä ja huippuvuodet ovat 1984 ja 1985, joina molempina havaittiin seitsemän yksilöä. Ruotsissa havaittiin kahdeksan yksilöä, korkea vuosinumma jo neljänä vuonna peräkkäin (Elmberg 1992).

7.–10.5. 1990 Pattijoki, Pattijoen suu 3kv (Jukka Hauru, Kari Varpenius). 14.–15.5. 1990 Kirkkonummi, Gunnarskulla 2kv (v) (Pekka Komi, Kari Lindblom ym.).

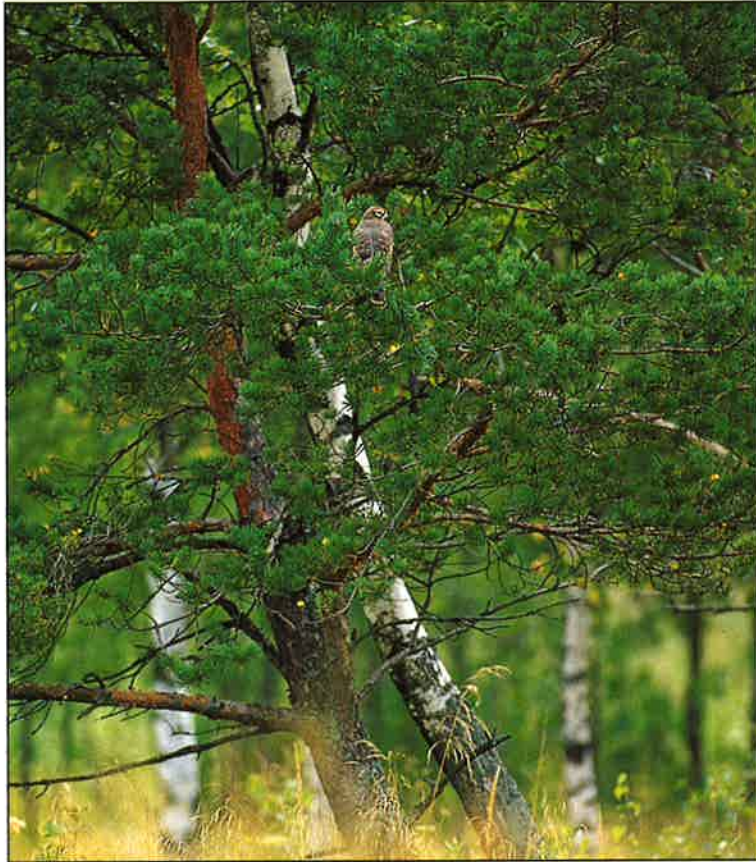
Kirkkonummen havainto on jo julkaistu aiemmin, tässä täydennys päivämäärätietoihin. Kevään 1990 yksilömäärä nousee viiteen.

Niittysuohaukka

(*Circus pygargus*) (18,202,28)

30.4. Taivassalo, Lemmetyistenranta ad (v) (Katri Pukkala).

9.5. Kirkkonummi, Sunds +2kv (v) SW (Stig Michelsson). 15.5. Joutseno, Konnunsuo +2kv (Jouko Rantanen, Lauri Toivari). 11.5. Helsinki, Kallvik (v) ENE (Ilpo Hauta-Aho, Eero Hauta-Aho). 11.5. Saari, Jyrkilä +2kv (Jouko Rantanen, Esko Veijalainen). 11.5. Pernaja, Isnäsvisken +2kv (v) (Torbjörn West, Arto Juvonen, Seppo Sarvanne). 12.5. Joutseno, Konnunsuo +2kv (v) N (Jouko Rantanen, Veli-Pekka Lehtonen, Lauri Toivari). 18.5. Liminka, Virkkula 2kv (Tom Lindroos,

Niittysuohaukka (*Circus pygargus*). © Dick Forsman.
Montagu's Harrier.

Hannu Korhano). 18.5. Iniö +2kv ♂ (v) (Markku Huhta-Koivisto). 18.5.–20.6. Paimio, Paimionlahti +2kv ♂ +2kv ♀ ja nelimunainen pesä, joka tuhoutui (v) (Matti Lempiäinen, Tapani Numminen, Annika Forsten). 26.5.–21.7. Orimattila, Ruha +2kv ♂ 2kv ♀ (video) pesintä epäonnistui (Mika Selin, Pekka Saikko). 8.6. Hanko, Hangon lintuasema +2kv ♂ NNE (Petri Pynnönen). 14.7.–3.9. Ruotsinpyhtää +2kv ♂ +2kv ♀ 3 pull. r (Rauno Sundberg, Esko Pasanen ym.). 27.7. Kristiinankaupunki, Härkmeri 2kv ♀ (v) (Hannu Koskinen, Petri Rissanen). 28.–29.7. Kiikala +2kv ♂ +2kv ♀ ja 3 pull. r (v) (Pekka J. Nikander, Dick Forsman). 24.8. Virolahti, Niemelä ad ♂ m (Rauno Sandberg). 31.8. Kirkkonummi, Värnäs 1kv (Pekka Pöyhönen). 1.9. Kirkkonummi, Järsö 1kv m (v) Juha Laaksonen, Rainer Mäkelä, Jukka Salokangas).

Jälleen ilahduttavan runsas esiintyminen ja kaikkien aikojen kolmanneksi paras vuosi. Huippuvuodet ovat 1990 ja 1987, jolloin havaittiin 31 ja 30 yksilöä. Huomionarvoisia ovat kaksi onnistunutta pesintää ja kaksi pesintäyritystä! Ruovikoiden sirosiipi on jälleen yrittämässä vakituiseksi pesimälajiksi. Edellinen rynnistys 70-luvun puolivälissä ja 80-luvun alussa tuotti 10 pesintää (joista kolme vuon-

na 1977), mutta tyrehtyi sen jälkeen. Ruotsissa laji on Öölannin vahvan pesimäkannan lisäksi vahvistamassa asemiaan "mantereella", missä havaittiin vuonna 1990 15 pesintää tai pesintäyritystä (Tyrberg 1991). 19.5. 1987 Kirkkonummi, Saltfjärden +2kv ♂ (Esko Pasanen). 27.5. 1987 Kirkkonummi, Saltfjärden +2kv ♂ ja 2kv (Esko Pasanen, Sampsu Cairenius). 7.6. 1988 Kirkkonummi, Sunds 2kv N (Esko Pasanen). 11.6. 1989 Helsinki, Niskala 2kv lähti E (Kari Lindblom). 28.4. 1990 Vantaa, Tammisto +2kv ♂ lähti S (Kari Lindblom, Petteri Tolvanen). 22.5. 1990 Liminka, Virkkula +2kv ♀ (Jari Peltomäki, Ulla Matturi). 25.5. 1990 Pyhtää, Ristisaari +2kv ♀ (Petteri Tolvanen, Petri Pynnönen, Pekka Hänninen). 28.5. 1990 Hamina, Kirkkojärvi +2kv ♂ (Jouko Rantanen). 6.6. 1990 Kirkkonummi, Saltfjärden 2kv ♂ (Jari Kostet, Sampsu Cairenius). Vuoden 1987 yksilömäärä nousee 30:een, vuoden 1988 yksilömäärä kymmeneen, vuoden 1989 yksilömäärä 21:een ja vuoden 1990 yksilömäärä ennätyselliseen 31:een.

Pikkukiljukotka
(*Aquila pomarina*) (6,56,2)

25.4. Kirkkonummi, Sunds subad/ad N (Jyr Heino, Antti Heikkilä, Markus Keskitalo ym.). 1.5. Hamina, Kirkkojärvi subad/ad (Petri Parkko, Heli Harjula, Petri Metsälä).

Kolmatta vuotta peräkkäin normaalia niukempi esiintyminen; kahtena edellisessä vuonna on havaittu kolme lintua. Ruotsissa havaittiin seitsemän yksilöä (Elmberg 1992), mikä vastaa viime vuosien keskiarvoa, mutta jää selvästi jälkeen vuosista 1988 ja 1989, jolloin havaittiin 16 ja 18 yksilöä (Elmberg 1991).

n.22.5. 1985 Virolahti, Ristisaari m (v) (Juha Laaksonen, Jukka Salokangas ym.).

Kiljukotka

(*Aquila clanga*) (? ,110,5)

13.–15.5. Paimio, Paimionlahti 3kv (v) (Tapani Numminen, Annika Forsten, Hanna Järvinen ym.). 6.6. Mustasaari, Björköby (v) (Timo Wegelius, Aarne Lahti, Mauri Jalonen ym.). 26.7. Kristiinankaupunki, Härkmerifjärden ad (Hannu Koskinen, Petri Rissanen). 2.9. Kirkkonummi, Saltfjärden ad (v) (Matti Kapanen, Jani Ceder). 7.9. Helsinki, Herttoniemi subad/ad WNW/E (Tomi Muukkonen). 8.9. Sipoo, Östersundom ad (Esko Pasanen).

Helsingin ja Sipoon havainnot koskevat ilmeisesti samaa lintua. Kahta edellisvuotta hieman runsaampi esiintyminen, mutta selvästi vähemmän kuin 80-luvulla, jolloin havaittiin keskimäärin kahdeksan lintua vuodessa. Samanlainen suuntaus on ollut havaittavissa Ruotsissa, missä määrät ovat kääntyneet hitaasti, mutta varmasti laskuun. Vuonna 1991 Ruotsissa havaittiin ilmeisesti vain 1–2 yksilöä (Elmberg 1992).

18.9. 1990 Virolahti, Lakakallio 2-3kv W (Jouko Rantanen).

Vuoden 1990 yksilömäärä nousee neljään.

Arokotka

(*Aquila nipalensis*) (1,11,1)

22.8. Kirkkonummi, Storkanskog 2kv (Dick Forsman, Heikki Vasamies, Paul Segersvärd).

Keisarikotka

(*Aquila heliaca*) (0,3,0)

17.6. 1990 Kotka, Jäppilä juv/subad (Ari Vuorio, Leena Vuorio).

Maamme kolmas havainto. Aikaisemmat havainnot ovat kesäkuulta 1981 ja toukokuulta 1982 ja koskevat myös juv/subad lintuja. Ruotsissa keisarikotka on havaittu kymmenen kertaa vuoteen 1991 mennessä. Ruotsissa keisarikotkahavainnot keskittyvät syksyyn, kun taas Suomessa otollista aikaa näyttäisi olevan touko-kesäkuu. Sama ilmiö on havaittavissa myös pikkukiljukotkan ja käärnekotkan kohdalla.

Punajalkahaukka

(*Falco vespertinus*) (?2,67,12)

25.5. Pyhtää, Ristisaari 2kv ♂ N (Petteri Tolvanen, Petro Pynnönen). 26.5. Pulkki, Honkaniska 2kv ♀ (v) (Reijo Kylmänen). 27.5. Luvia, Säppi ♀ (Timo Lehtonen). 27.5. Virolahti, Harvajanniemi +2kv ♂ N (Tapio Tohmo). 30.5. Turku, Ävik ♀ (Vesa Virtanen). 4.6. Rääkkylä, Joki-Hautalampi ♂ (Petri Hottola). 5.6. Savitaipale, Välijoki 2kv ♀ lentokyvytön, pidetään Heinolan lintutarhassa (v) (Ilmoitti Osmo Ruotinen). 13.6. Lapua, Lahnoo ♀ (Pasi Tolonen, Erkki Korpimäki). 7.7. Jäppilä, Heinämäki ♀ (Tom Lindroos, Heikki Kotilainen). 8.7. Helsinki, Meritorinpuisto ad ♂ (Kai Nordahl). 13.8. Eura, Koskeljärvi 1kv (Janne Lampolahti). 23.8. Virolahti, Pihlaja +1kv ♀ (Rauno Sandberg, Klaus Laine, Ari Vuorio).

Ennätysvuoden jälkeen palattiin takaisin maanpinnalle. Yksilömäärä jäi alle 80-luvun keskiarvon, joka on 18 (vaihteluväli 7–40).

5.6. 1988 Pulkki, Laakkola +2kv ♂ (v) (Reijo Kylmänen). 15.7. 1988 Luvia, Säppi +2kv ♂ (Hannu Tammelin). 14.5. 1989 Siuntio, Tjusträsk ♀ (Jorma Vickholm, Juha Honkala, Kaj Hällsten). 7.8. 1989 Hanko, Svanvik +2kv ♂ (Esko Pasanen, Carola Mäkipaja, Eija Nikkilä ym.). 9.5. 1990 Kirkkonummi, Porkkala +2kv ♂ (Pekka Komi). 12.5. 1990 Hämeenkyrö, Vainanneva +2kv ♂ (v) (Esko Pasanen, Jukka Pessa, Ville Täjä). 28.5. 1990 Lappeenranta, Kauskila 2kv ♂ (Jouko Rantanen, Kaija Rantanen). 4.6. 1990 Liminka, Virkkula 2kv ♂ (Jari Peltomäki, Ulla Matturi, Jarmo Jokela ym.). 6.6. 1990 Liminka, Virkkula 2kv ♂ (Jari Peltomäki). 13.6. 1990 Hämeenkyrö, Hirvonjärvi 2kv ♂ (Hannu Koskinen, Jukka Pessa, Matti Pessa). 19.8. 1990 Joroinen, Kaitainen +1kv ♂ tunkeutui fasaanitarhaan, vapautettiin (Olli Laakso). 21.8. 1990 Hanko, Täktom 1kv (Pekka Komi). 5.9. 1990 Kirkkonummi, Friggessby +2kv ♂ (Pekka Komi).

Vuoden 1990 yksilömäärä nousee 40:ään, mikä on toistaiseksi korkein vuosisumma. Aikaisempi ennätys on vuodelta 1979, jolloin havaittiin 34 yksilöä.

Tunturihaukka

(*Falco rusticolus*)

2.2. Muhos, Suuri Veneneva 2kv (v) (Ossi Juvonen). 11.5. Liminka, Rantakylä +2kv (Antero Lindholm, Osmo Huupponen, Heikki Kotilainen ym.). 12.5. Liminka, Virkkula (Panu Kuokkanen, Antero Kurikka). 16.–19.9. 1990 Mustasaari, Söderfjärden-Sulva 1kv (Timo Lahti, Ari Veijalainen, Aarne Lahti ym.). 8.10. 1990 Kirkkonummi, Sunds 1kv S (Pekka Komi).

Limingan havainnot koskevat ilmeisesti samaa yksilöä.

Havainnot Tunturi-Lapin eteläpuolelta tarkastetaan.

Pikkuhuitti

(*Porzana parva*) (21,80,0)

19.7. 1990 Espoo, Suomenoja ad ♀ (Krister Castrén, Thomas Oesch).

Vuoden 1990 yksilömäärä nousee 15:een, mikä on kaikkien aikojen toiseksi runsain esiintyminen. Suomenojan lintu on poikkeuksellisesti näköhavainto ja vieläpä keskikesältä. Valtaosa maassamme tavatuista pikkuhuuteistahan on keväisiä-alkukesäisiä huutelijoita. Aikaisemmista näköhavainnoista, joita on vain kourallinen, voisi mainita kesäkuussa 1976 havaitun naaraan, joka kiipeili kuusamalaisessa kuusessa!

Avosetti

(*Recurvirostra avosetta*)(16,159,11)

13.4. Lemland, Lågskär (Jukka Hatva, Juha Salin, Antti Mikala). 23.4. Pori, Yyteri (Tapani Lilja ym.). 24.4. Kaarina, Kuusistonlahti (Kalle Rainio, Mikko Ylitalo). 26.–30.4. Korppoo, Jurmo (Ville-Veikko Salonen, Antero Lindholm). 29.4. Pori, Leveäkari (Juha Niemi, Tapani Lilja). 29.4.–1.5. Hanko, Långören ja Täktbukten (v) (Henrik Lindholm, Mika Nieminen, Roland Sundström). 3.5. Hanko, Västerfjärden (Jari Kostet, Pasi Pirinen, Markus Keskitalo). 18.5. Pori, Yyteri (Mika-Petri Harju, Juha Pankkola).

18.5. Pori, Leveäkari (Juha Niemi ym.). 25.–26.5. Hailuoto, Pökönokka (Pirkka Aalto, Janne Aalto, Sami Timonen). 31.5. Hanko, Svanvik (Hannu Friman, Vesa Jouhki, Arje Keskinen ym.). 17.–19.6. Jomala, Torpfjärden (Göran Andersson, Yngve Jansson, Kari Tomikoski ym.).

Porissa 18.5. tehtyjen havaintojen on tulkittu koskevan samaa yksilöä. Vuoden 1991 esiintyminen on jotta-kuinkin normaali.

27.4. 1979 Hanko, Täktbukten (Kaj-Ove Pettersson). 8.5. 1983 Salo, Halikonlahti (Kaj-Ove Pettersson). 27.4. 1986 Pyhtää, Heinlahti 3 (Rauno Sandberg, Ari Eerola). 29.4. 1990 Kalajoki, Letto 2 (v) (Seppo Pudas, Harri Kantola, Hannu Kivioja ym.).

Paksujalka

(*Burhinus oedicnemus*) (1,5,1)

18.–20.7. Lemland, Lågskär (Mikko Alestalo, Matti Heikinheimo).

Maamme ensimmäinen paksujalka havaittiin vuonna 1972, minkä jälkeen laji on tavattu tasaisesti kolme yksilöä/vuosikymmen. Havainnoista kolme on toukokuulta, kolme kesäkuun jälkipuoliskolta ja yksi heinäkuulta, ja ne koskevat todennäköisesti kierteleviä pesimättömiä tai pesinnässään epäonnistuneita lintuja. Myös Ruotsissa, missä on tavattu 24 yksilöä vuoteen 1991 mennessä (Elmberg 1992), valtaosa havainnoista on kesäkuukausilta, mutta myös kolme talvihavaintoa tunnetaan (Breife ym. 1991). Laji on viime aikoina vähentynyt tai paikoitellen jopa hävinnyt kokonaan meitä lähinnä sijaitsevilta pesimäalueilta, kuten Puolasta ja Saksan itäosista (Breife ym. 1990, Anon. 1991).

Aavikko/ylänkötylli

(*Charadrius leschenaultii/mongolus*)(0,1,0)

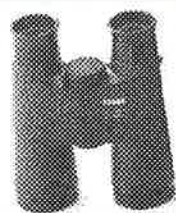

Nuori siperiankurmitsa *Pluvialis fulva* Jurmossa 13.9.–11.10. 1990. Lennossa hyviä eroja kapustarintaan ovat harmaat kainalot ja pyrstön kärjen yli ulottuvat jalat. © Jukka Grönlund.
Pacific Golden Plover.

ZEISS

Germany

Nuori tiiralokki (*Larus sabini*), Jäämeren rantojen ja aavojen merten asukki, tuntui viihtyvän hyvin myös Orimattilan Karkkulan pelloilla kas-
tematojähdissa 15.-28.9. 1991.
© Henry Lehto.
Sabine's Gull.

Nuori isovesipääsky (*Phalaropus fulicarius*) Sarfvikin golfradan vesiesteessä.
© Soili Leveelahti.
Grey Phalarope.

Joensuun nuori tundravikla *Tryngites subruficollis* 28.9.–5.10. 1991, siperialaista vai amerikkalaista alkuperää?
© Jukka K. Nurmi.
Buff-breasted Sandpiper.

Alla tundrakurppelo (*Limnodromus scolopaceus*) Kotkan Salminlahdella 5.5. 1991. © Jyrki Normaja.
Below: Long-billed Dowitcher.

10.8. 1988 Pori, Mäntyluoto ad vp (v) (Matti Raekunnas, Päivi Hakala, Jaakko Kanerva ym.). RK tutki havaintoa pitkään ja perusteellisesti, mutta ei pystynyt määrittämään lintua ehdottoman varmasti lajilleen. Monet linnussa havaitut piirteet viittasivat ylänkötylliin, mutta pieninokkaisimpien aavikkotylliin mahdollisuutta ei voitu sulkea pois. Molemmista lajeista on useita alalajeja, joiden välinen muuntelu esim. nokan koossa on huomattavaa ja saattaa tehdä yksittäisen harhailijan määrittämisen hyvin vaikeaksi (ks. tarkemmin esim. Alström 1991). Ylänkötylli havaittiin vuoden 1988 kesäkuussa Ruotsissa ja heinäkuussa Tanskassa. Aavikkotylli on havaittu maassamme kahdesti; kesäkuussa 1964 ja 1971.

Mustajalkatylli

(*Charadrius alexandrinus*) (18,16,5)

9.5. Pori, Yyteri (Juha Sjöholm, Hannu Nummi ym.). 11.5.–11.6. Uusikaarlepyy, Storsand ♀ (v) (Kari Kuokkanen, Ari Veijalainen, Aarne Lahti ym.). 11.5. Siikajoki, Tauvo ♀ värirengasteitu (Kalle Ruokolainen, Heikki Kotilainen, Antero Lindholm ym.). 13.5. Hailuoto, Pökönokka ♂ ♀ (v) (Reijo Kylmänen, Matti Tynjälä, Teemu Fyrsen).

Kaikkien aikojen runsain esiintyminen. Edellinen huippuvuosi oli 1980, jolloin havaittiin 4 yksilöä. 80-luvulla mustajalkatylli on havaittu keskimäärin kerran vuodessa. Värirenkaan perusteella Tauvon linnun todettiin olevan peräisin Ruotsin nopeasti hupenevasta populaatiosta, josta vuonna 1990 oli jäljellä vain 8–9 paria, jotka saivat siivilleen 6 poikasta (Tyrberg 1991).

21.7. 1989 Pyhtää, Ristisaari ♂ (Markku Nygård).

Siperiankurmitsa

(*Pluvialis fulva*) (1,10,2)

25.5. Vuolijoki, Otanmäki jp (Hannu Rönkkö). 25.6. Pori, Yyteri jp (Petri Rissanen).

Edelliset havainnot kesäisistä juhlapukuisista linnuista ovat niinkin kaukaa kuin vuodelta 1986. Ruotsissa laji on havaittu 11 kertaa, joista yksi vuonna 1991 (Elmberg 1992).

13.9.–11.10. 1990 Korppoo, Jurmo 1kv (v) (Jukka Grönlund, Jari Helstola ym.).

Vuoden 1990 yksilömäärä nousee kolmeen.

Rusokaulasirri

(*Calidris ruficollis*) (0,0,1)

1.6. Kemiö, Sjöfax jp pikkusirriparvessa (Jukka K. Nummi).

Maamme ensimmäinen havainto tästä kauan odotetusta Itä-Siperian tundran asukista, jonka levinneisyysalueen

länsiraja on hämärän peitossa (ks. Barthel 1992). Muualta Euroopasta on havaintoja Englannista (2), Saksasta, Hollannista, Tanskasta ja Belgiasta (Lewington ym. 1991, Millington 1992). Yllättäen Ruotsista on kertynyt jo viisi havaintoa vuodesta 1985 alkaen (Elmberg 1992). Kaikki eurooppalaiset havainnot koskevat touko–elokuisia vanhoja lintuja, jotka on suhteellisen helposti määritettävissä. Havaintojen määrän kasvu osuu kauniisti yhteen pienten sirrien määrittämistä selvitelleen artikkelin (Jonsson 1984, Jonsson & Grant 1984) ilmestymisen kanssa ja kuvastanee pikemminkin määrittäytösten parantumista kuin lajin todellista runsastumista Euroopassa.

Palsasirri

(*Calidris melanotos*) (6,19,1)

6.–9.9. Kokkola, Hopeakivenlahti 1kv (v) (Markku Pohjoismäki, Terho Taarna, Antti Tuominen ym.).

Tundrakurppelo

(*Limnodromus scolopaceus*) (0,5,1)

4.–6.5. Kotka/Vehkalampi, Salmilahti (v) (Esa Ervasti ym., ilmoitti Jyri Heino).

Toinen kevähavainto tundrakurpellosta, edellinen on Jurmosta vuodelta 1980. Ruotsissa laji on havaittu kymmenen kertaa (Elmberg 1991, 1992). Pohjois-Amerikan lisäksi tundrakurppelo pesii yleisenä myös Siperian itäosissa, ja osa maahamme harhautuneista linnuista saattaa hyvinkin olla itäistä alkuperää.

Tundravikla

(*Tryngites subruficollis*) (1,5,2)

13.9. Liperi, Ahonkylä 1kv (Hari Kontkanen, Ari Parviainen). 28.9.–5.10. Joensuu, Repokallio 1kv (v) (Jouni Pursiainen ym.).

Kanadan, Alaskan ja koillisimman Siperian tundralla pesivän tundraviklan Eurooppaan harhautuvien yksilöiden on yleisesti oletettu olevan lähtöisin Pohjois-Amerikasta, onhan laji yksi yleisimmistä Englannissa tavattavista kahlaajahrvinaisuuksista (yli 400 havaintoa vuoteen 1983 mennessä), mutta jo kolme havaintoa nuorista linnuista Itä-Suomessa saattaisi viitata myös itäiseen alkuperään.

Lampiviklo

(*Tringa stagnatilis*) (47,241,12)

1.5. Helsinki-Espoo, Iso-Huopalahti (Juha Kärkäinen). 10.5. Mustasaari, Bolot (Ari Veijalainen). 15.5. Liminka, Virkkula (Reijo Kylmänen). 24.5. Mustasaari, Söderfjärden (Ari Veijalainen, Aarne Lahti). 25.5. Siuntio, Myrans (v) (Pekka Komi, Ilkka Wentus). 28.5. Ruokolahti,

Salosaari (Jouko Rantanen). 31.5.–8.7. Joutsa, Keskienslampi ♂ (Keijo Vesänen ym.). 21.6. Kokkola, Rummelö ad (v) (Marko Pohjoismäki, Sami Salonkoski, Hannu Tikkanen ym.). 22.6. Pori, Preiviikinlahti (Jorma Hannu). 24.6. Patti-joki, Pöllä (Jukka Hauru, Kari Varpenius). 17.7. Espoo, Suomenoja (Sampo Laukkanen). 17.7. Janakkala, Turenki (Ari Lehtinen).

Heikoin esiintymisen sitten vuoden 1985, jolloin havaittiin 9 lintua, mutta vastaa hyvin 80-luvun keskiarvoa, joka on 14. Ruotsissa viidettä vuotta peräkkäin runsas esiintymisen; 11 yksilöä havaittiin (Elmberg 1992).

15.5. 1989 Oulu, Syväsatama (v) (Reijo Kylmänen, Kari Ranniikko, Veli-Pekka Viklund). 1.5. 1990 Kokkola, Hopeakivenlahti (Matti Rekilä, Mikko Mattila, Janne Westman ym.). 13.5. 1990 Tenhola, Prästkulla (Lasse J. Laine, Jukka Haapala, Markku Vakiala ym.). 16.5. 1990 Lappeenranta, Askola (Jouko Rantanen, Lauri Toivari ym.). 18.5. 1990 Lappeenranta, Askola (Jouko Rantanen, Lauri Toivari ym.). 26.–27.5. 1990 Lappeenranta, Askola (Jouko Rantanen, Paavo Rantanen). 27.5.–1.6. 1990 Oulu, Syväsatama 2 Å (v) (Jukka Jantunen, Pirkka Aalto, Sami Timonen). 28.5. 1990 Kotka, Hovinsaari (Jouko Rantanen). 30.5. 1990 Pyhtää, Ristisaari (v) (Petro Pynnönen, Pekka Hänninen, Thomas Oesch ym.). 31.5. 1990 Liminka, Virkkula 2 (Jari Peltomäki, Ulla Matturi). 27.7. 1990 Espoo, Suomenoja ad (Krister Castrén).

Lappeenrannan havaintojen on tulkittu koskevan yhtä yksilöä. Hovinsaaresta vuodelta 1990 ja Oulun Syväsatamasta vuodelta 1989 ilmoitettujen havaintojen on tulkittu koskevan jo aikaisemmin julkaistuja yksilöitä. Vuoden 1990 yksilömäärä kohoaa 35:een, mikä on uusi ennätys aikaisempien huippuvuosien ollessa 1983 ja 1984, jolloin havaittiin 28 ja 33 yksilöä.

Isovesipääsky

(*Phalaropus fulicarius*) (11,21,1)

19.–24.10. Kirkkonummi, Sarfvik 1kv (v) (ilmoitti Hannu Jännes).

Leveäpyrstökihu

(*Stercorarius pomarinus*)

29.8.85 Ikaalinen, Ruutinkari 1kv (v) (Esko Paasanen, Toni Eskelinen).

Syksyinenkin leveäpyrstökihu poistettiin tarkastettavien lajien listalta vuoden 1986 alusta.

Isokihu

(*Stercorarius skua*) (6,13,2)

16.5. Pori, Tahkoluoto (Tapani Lilja, Jani Vastamäki, Jari Mäntyluoto ym.). 26.9. Porvoon mlk, Söderskär 1kv (Karl Selin, Tuula Selin).

Havaintomäärät ovat kasvaneet selvästi viimeaikoina. 60-luvulla laji havaittiin kahdesti, 70-luvulla kolmasti ja 80-luvulla 11 kertaa. Syynä havaintojen runsastumiseen saattaa olla havainnointitehon kasvu, mutta myös kantojen vahvistuminen Pohjois-At-

lantilla (Hario 1986). Havainnoista 11 on kesäkuukausilta, mikä selittynee ainakin osittain pesimättömien 3–4kv lintujen taipumuksella kierrellä kesäisin laajalti pesimäalueiden pohjoispuolisilla alueilla (Cramp & Simmons 1983).

Mustanmerenlokki

(*Larus melanocephalus*) (0,3,1)

10.7. Kökar, Källskär 2kv (Hannu Friman)

Ensimmäinen havainto 2kv linnusta. Aikaisemmat havainnot koskevat toukokuusia 3kv (2 havaintoa) ja ad lintuja. Meillä syyshavainnot lajista puuttuvat kokonaan, kun taas Luoteis- ja Länsi-Euroopassa runsas syysesintyminen on ollut tyypillistä viime vuosina. Ruotsissa havaittiin vuonna 1991 13 yksilöä, joista neljä Itämeren puolella syyskuun lopulla-marraskuussa (Elmberg 1992).

Tiiralokki

(*Larus sabini*) (1,1,1)

15.9.–28.9. Orimattila, Karkkula 1kv (v) (Raifi Forssell, Osmo Ruottinen ym.)

Pohjoisen Jäämeren ja Koillisen Kanadan rannikoilla pesivä, valtamerten ulapoilla talvehtiva tiiralokki tuntui pärjäävän hyvin myös Karkkulan peltoilla kastematojaidissa. Molemmat aikaisemmat havainnot ovat Porista vuosilta 1929 ja 1982. Ensimmäinen havainto koskee lokakuista nuorta lintua ja toinen toukokuista juhlapuolista lintua.

Grönlanninlokki

(*Larus glaucoides*) (2,4,1)

29.12.1990–4.2.1991 Helsinki, Kauppatori 3kv (v) (Pertti Uusivuori, Markku Ojala, Pertti Launes ym.). 30.3. Pyhärinta, Rihtiniemi 3kv N (Jukka Sillanpää, Pekka Alho, Anna Innola ym.).

Helsingin lintu löytyi 29.12. 1990, ja havainto on julkaistu myös edellisessä katsauksessa, jossa löytöpäivä oli väärä.

Riuttatiira

(*Sterna sandvicensis*) (16,69,28)

2.5. Hanko, Hangon lintuasema ad NE (Jyrki Pynnönen). 4.5. Hanko, Vedagrundet (Pekka J. Nikander, Matti Nieminen). 9.5. Pori, Tahkoluoto ad NE (Tapani Lilja). 9.5. Helsinki, Santahamina 2 NE (Juha Saari, Harri Pietarinen, R. Friberg ym.). 24.5. Helsinki, Santahamina 3 SW (Juha Saari). 24.5. Kirkkonummi, Porkkala ad W hetken paikallisena (Hannu Hellstén, Esko Heiskanen). 25.5. Pori, Yyteri ad lintu oli rengastettu (Asko Eriksson). 26.5. Helsinki, Santahamina E (Jorma Vickholm, Kaj Hällsten, Juha Saari). 2.6. Mustasaari, Raippaluoto NNE (Timo Lahti, Aarne Lahti). 2.6. Kirkkonummi, Porkkala 2 ad ESE (Henrik Lindholm, Pekka Komi, Jussi Lindström ym.). 2.6. Helsinki, San-

tahamina 2 E (Jorma Vickholm, Paavo Kettunen). 3.6. Helsinki, Santahamina WNW (Juha Saari). 7.6. Kirkkonummi, Porkkala SE (Frans Silvenius, Pekka Komi, Matti Kapainen). 14.6. Pori, Yyteri (Tapani Lilja). 8.7. Kirkkonummi, Porkkalan saaristo ad (Bimbi Ollberg). 13.7. Korppoo, Jumo (Rami Metsäranta, Sanna Poukari). 13.7. Hanko, Svanvik-Vedagrundet 2 (Pekka Komi, Kimmo Hotulainen, Sampo Laukkanen ym.). 16.7. Espoo, Rysäkarin lähistö 2 ad (Matti Komulainen). 28.7. Helsinki, Santahamina 2 ad (Juha Saari, Jukka Haapala, Paavo Kettunen). 8.8. Korppoo, Jurmo 2 ad (Sampo Kunttu, Timo Nikkanen). 29.8. Pori, Tahkoluoto ad (Juha Sjöholm, Jaakko Esama).

Porkkalassa ja Santahaminassa 2.6. tehtyjen havaintojen on tulkittu koskevan samoja yksilöitä. Osa muistakin havainnoista saattaa koskea samoja yksilöitä. Kaikkien aikojen runsain esiintyminen, joka kruunaa kauniisti viimeaikaisen havaintojen määrän kasvun. Selvä runsastuminen alkoi vuonna 1988, jonka jälkeen on tehty yli puolet maamme riuttatiirahavainnoista. Huomattavaa etenkin vuoden 1991, mutta myös kolmen edellisen vuoden esiintymisissä on toukokuisten lintujen suuri määrä. Vuosina 1988–1991 riuttatiira havaittiin huhti–toukokuussa 13 kertaa, kun aikaisemmilta vuosilta on vain kaksi havaintoa näiltä kuukausilta. Riuttatiira on levittäytymässä Itämerellä, mutta Hario (1986) epäilee naurulokiyhdyskuntien, joista laji on pesinnässään riippuvainen, häviämisen estävän tai haittaavan levittäytymistä meille.

13.8. 1990 Hanko, Vedagrundet E (Pekka Komi)

Hieta/riuttatiira

(*Gelochelidon nilotica/Sterna sandvicensis*) (0,6,1)

16.5. Kirkkonummi, Porkkala ad E (Kari Lindblom, Henrik Lindholm, Jari Nummelin ym.).

Valkosiipitiira

(*Chlidonias leucopterus*) (3,15,1)

5.5. Hankasalmi, Kuuhankevesi ad (Kari Oksanen).

Yksi havainto valkosiipitiirasta vuodessa alkaa olla sääntö. Hankasalmen lintu on Suomen aikaisin, seuraavaksi aikaisin on toukokuun puolivälin paikkeilta.

Pikkuruokki

(*Alle alle*) (n.58,62,2)

18.–29.10. Siikajoki, Varessäikkä (v) (Pirkka Aalto, Panu Kuokkanen). 16.11. Hanko, Skogsnäset (v) (Rikhard Luoto, Anu Sivula, saksanseisoja Raku).

Hangon lintu löytyi metsästä ja kuljetettiin Helsinkiin, missä se vapautettiin. Tavanomaisen niukka, mutta ajoitukseltaan tyypillinen esiin-

tyminen. Ruotsin länsirannikolla havaintojen määrä on kasvanut selvästi viime vuosina (mm. vuonna 1989 4000 ja 1990 3900 yksilöä), ja esiintymisen huippu on marraskuussa (Tyrberg 1991).

11.5. 1990 Mustasaari, Valassaaret (Gunnar Stara, Kurt Löfholm). 4.11. 1990 Pyhäjoki, Hanhikivi (Jukka Hauru, Kari Varpenius).

Vuoden 1990 yksilömäärä nousee yhdeksään, mikä on enemmän kuin kertaakaan aikaisemmin. Edellinen huippuvuosi oli 1983, jolloin havaittiin kahdeksan yksilöä.

Lunni

(*Fratercula arctica*) (n.28,6,1)

3.–4.1. Pello, Raanujärven Ylipää 2kv r (v) (Jorma V. A. Halonen, Kari Romakkaniemi, Taneli Halonen).

Raanujärven lintu löytyi lajityypilliseen tapaan toikkaroimasta kuivalta maalta ja vapautettiin seuraavana päivänä Merikosken sulaan Oulussa. Pohjois-Suomesta on vuodelta 1991 tietoja ainakin kolmesta muusta hoitoon otetusta "talvilunnista", joita yritetään vielä jäljittää.

Piikkiyrstökiitäjä

(*Hirundapus caudacutus*) (1,1,1)

10.5. Hanko, Långören (Matti Ryyänen, Pertti Uusivuori ym.)

Lintu viihtyi jonkin aikaa Långörenin niemen päällä pääskyparvessa ja kiinnostuneista nopeimmat ehdivät paikalle todistamaan maailman nopeimmaksi kehitun kiitäjän kolmatta lentonäytöstä maamme ilmatilassa. Edelliset havainnot ovat vuosilta 1933 ja 1990. Maltalla marraskuussa havaittua lintua lukuun ottamatta kaikki eurooppalaiset havainnot (16) ovat keväältä–kesältä (Lewington ym. 1991). Englannissa, missä laji on nähty kymmenen kertaa, havaittiin toukokuussa 1991 kolme yksilöä (Rogers ym. 1992).

Vihermehiläissyöjä

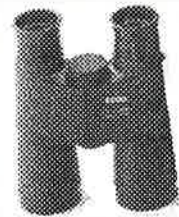
(*Merops superciliosus*) (0,0,1)

9.7. Sodankylä, keskusta (v) (Pekka Paaman, Seppo Penttinen).

Yksi viimevuosien odotetuimmista maalle uusista lajeista. Kuivien puoliuomioiden asukin eksyminen Sodankylän korkeudelle ei ole aivan tavatonta, sillä Ruotsin kolmesta havainnosta yksi on maan pohjoisimmasta kunnasta (Breife ym. 1991). Muualla Länsi-Euroopassa laji on nähty Englannissa seitsemän kertaa, Tanskassa kerran ja Hollannissa kerran. Kaikki havainnot ajoittuvat tou-

Naaras nunnatasku (*Oenanthe pleschanka*)
Kristiinankaupungissa 1.11. 1991. Tärkeim-
mät erot rusotaskun *melanoleuca*-alalajiin
ovat selkäpuolen suomukuviointin laajuus-
dessa ja rinnan värityksessä.
© Petri Rissanen,
Pied Wheatear.

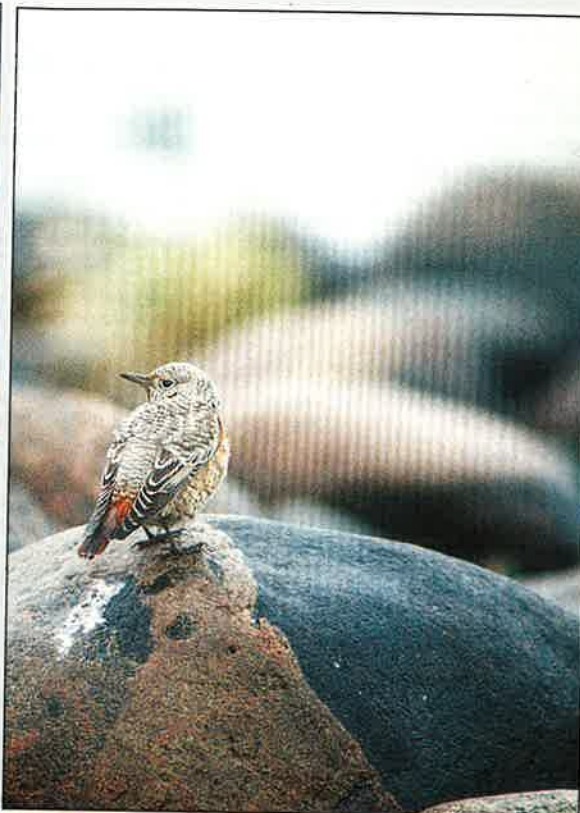
Oriola oy · Optiikka

Pikkukuvassa noin kaksiviikkoinen sitruunavästäräkin (*Motacilla citreola*) poikanen Porissa 22.6. 1991 todisteena onnistuneesta ensi-
pesinnästä! Isossa kuvassa saman pesyeen edustaja kuukauden ikäisenä 8.7. 1991. © Tapani Lilja.
Citrine Wagtail.

Suomen ensimmäinen rubiinisatakieli 1kv ♀ (*Luscinia caliope*) toteutti viiden lintumiehen unelman 15.10. 1991. Mustasaaren Norrskärillä. © Tapio Aalto.
Siberian Rubythroat.

Suomen ensimmäinen kivikkorastas (*Monticola saxatilis*) oleskeli Hailuodossa 24.10.–3.11. 1991. Rengastuksen yhteydessä lintu pystyttiin määrittämään vanhaksi naaraaksi.
© Tom Lindroos.
Rufous-tailed Rock Thrush.

Mustakaularastas (*Turdus ruficollis atrogularis*) 2kv ♂ naatiskeli rusinoita Helsingin keskustassa n.17.1.–10.2. 1991. © Jukka Kallio.
Dark-throated Thrush.

kokoon lopun ja syyskuun väliselle ajalle (Lewington ym. 1991). Sodankylän lintu kuuluu Luoteis- ja Pohjois-Afrikassa sekä Lähi-Idässä elävään alalajiin *persicus*, jota esimerkiksi Fry ym. (1992) pitää omana lajinaan *Merops persicus* erotukseksi eteläisessä Afrikassa, Madagaskarilla ja Intiassa elävistä populaatioista.

Mehiläissyöjä

(*Merops apiaster*) (15,58,1)

4.5. Korppoo, Utö (Öhmanin perhe, Liisa Högmander, ilmoitti Hannu Klemola).

Vihertikka

(*Picus viridis*) (4,3,1)

13.10. Uukuniemi, Pyhäjärvi ♂ (Jouko Rantanen, Kaija Rantanen).

Edelliset havainnot ovat vuosilta 1989, 1987 ja 1986. Havaintojen sijoittuminen Itä-Suomeen on tyypillistä.

Arokiuru

(*Melanocorypha calandra*) (0,5,0)

8.4. 1989 Korppoo, Jummo (Petro Pynnönen, Mikael Nordström ym.).

Samana päivänä Jurmossa havaittiin myös Suomen toinen mustakiuru, jonka löysivät arokiurua etsimään lähteneet bongarit. Edelliset havainnot arokiurusta ovat vuosilta 1985 (3 havaintoa) ja 1986. Laji pesii Pyreneitten niemimaalta Kaspianmeren pohjoispuolelle ulottuvalla alueella. Läntiset populaatiot ovat pääasiassa paikkalintuja, mutta Mustanmeren ja Kaspianmeren kannat ovat muuttolintuja, joiden kevätmuutto ajoittuu maaliskuuhun. Jurmon linnun kaakkoisesta alkuperästä on siis varsin vahvaa näyttöä, etenkin kun samalta suunnalta tulevia mustakiuruja havaittiin samoihin aikoihin maassamme kaksin kappalein!

Lyhytvarvaskiuru

(*Calandrella brachydactyla*)

(14,26,3)

20.5. Lemland, Lågskär (Tapio Aalto, Kari Soilevaara, Timo Hietanen). 4.6. Hanko, Täktbukten (Ilkka Wentus, Kimmo Hotulainen, Matti J. Virtanen). 2.11. Korsnäs, Helenelund (Kari Kuokkanen, Timo Wegelius, Aarne Lahti ym.). Kolme havaintoa vuodessa on varsin normaali määrä, samoin havaintojen jakautuminen keväällä toukokuulle ja syksyllä loka-maraskuulle on tyypillistä. Ruotsissa havaittiin seitsemän yksilöä, mikä on toiseksi runsain esiintyminen kautta aikojen (Elmberg 1992).

Isokirvinen

(*Anthus novaeseelandiae*)

(?,209,15)

21.9. Valkeakoski, Ritvala (Jouni Riihimäki, Seppo Aro, Aki Vuoristo ym.). 23.9. Eckerö, Signilskär SW (Antti Below). 26.9. Hanko, Hangon lintuasema SW (Petro Pynnönen). 26.9. Espoo, Ylä-Mankkaa (Tuomas Lukkari-nen). 28.9. Hämeenkyrö, Sasi (Hannu Kettunen, Tapio Aalto). 29.9. Joensuu, Repokallio nousi NE (Ilpo Huolman, Jan Södersved). 30.9.-4.10. Hanko, Hangon lintuasema lkv r (v) (Petro Pynnönen, Aarne Vattulainen, Matti Lehti). 5.10. Hanko, Täktom (Kari Soilevaara, Maria Haan-pää, Lauri Mäenpää). 6.10. Kristiinankaupunki, Skafung S (Petri Rissanen, Timo Palomäki). 6.-16.10. Mustasaari, Östra Norrskär 2 (Ari Veijala-lainen, Aarne Lahti, Tapio Aalto). 8.-14.10. Luvia, Säppi lkv r (v) (Juha Niemi, Asko Rokala, Ari Pitkälä ym.). 12.-13.10. Mietoinen, Mynä-joen suisto lkv r (v) (Hannu Klemola, Jukka Sillanpää, Tom Lindroos ym.). 15.10. Mustasaari, Valassaaret (Jari Peltomäki, Ulla Matturi). 18.10. Korppoo, Utö SE (Jukka Hauru, Kari Varpenius).

Useimpiin maastohavaintoihin isokirvisestä sisältyy mongoliankirvisen *Anthus godlewskii* mahdollisuus. Tavanomainen esiintyminen, joka vastaa hyvin 80-luvun keskiarvoa 14. Muuton alku on varsin myöhäinen, sillä viime vuosina ensimmäisiä isokirvisiä on totuttu odottelemaan saapuvaksi jo syyskuun ensimmäisellä viikolla tai jopa elokuun lopulla. 10.9. 1990 Helsinki, Kyläsaari 2 (Jari Helstola, Harri Hongisto, Jyrki Lausamo ym.). 13.9. 1990 Lappeenranta, Hanhijärvi (Jouko Rantanen). 20.9. 1990 Närpiö, Pjälax (Petri Rissanen). 23.9. 1990 Turku, Ävik (Mikael Nordström, Rasmus Mäki ym.). 27.9. 1990 Kustavi, Isokari SW (Jari Helstola, Tarmo Nurmi, Juhani Virtanen). Kyläsaaresta on aikaisemmin hyväksytty yksi yksilö. Vuoden 1990 yksilömäärä nousee 19:ään.

Nummikirvinen

(*Anthus campestris*) (57,68,5)

24.5. Korppoo, Utö (v) (Hannu Klemola). 12.-13.7. Jämsä, Lokalahti ad (Keijo Vesanen, Jukka Virtanen). 11.8. Helsinki, Kyläsaari (Kari Lindblom, Mikko Alestalo). 5.10. Pärnäs, Attu (Kaj-Ove Pettersson). 13.-17.10. Luvia, Säppi lkv r (v) (Juha Niemi, Asko Rokala, Hannu Kettunen ym.).

Viisi havaintoa vuodessa vastaa 80-luvun keskiarvoa.

19.-21.5.1989 Korppoo, Utö (v) (Jukka Grönlund, Ari Rivasto, Pasi Laaksonen ym.).

Taigakirvinen

(*Anthus hodgsoni*) (0,12,0)

4.10.1990 Lemland, Lågskär (Hannu Kormanen, Tapio Aalto, Jörgen Palmgren ym.).

Vuoden 1990 kolmas havainto ja toinen Lågskäriltä. Englannissa todettiin kaikkien aikojen esiintyminen; yhteensä havaittiin 46 yksilöä ryntäyksessä, joka alkoi syyskuun lopussa (Rogers ym. 1992).

Sitruunavästäräkki

(*Motacilla citreola*) (10,45,12)

19.5. Pori, Yyteri ♀ (Hannu Rönkkö, Alpo Partimaa, Heikki Assigen ym.). 29.5.-14.6. Porvoon mlk, Brattnäs ♂ (v) (Arto Juvonen). 7.-10.6. Pori, Yyteri ♂ (Juha Sjöholm ym.). 9.6.-17.7. Pori, Yyteri ♂ ♀ 4-5 juv (v) (Tapani Lilja, Juha Niemi ym.). 18.8. Vaasa, Vaskiluoto (Ari Veijalainen, Aarne Lahti). 29.8. Pori, Tahkoluoto lkv (Juha Sjöholm, Jaakko Esama). 14.-16.9. Mänttä, Mäntänlahti lkv (v) (Markku Saarinen, Kari Venho ym.). 19.9. Luvia, Säppi lkv (Juha Niemi, Tapio Aalto, Lauri Hänninen ym.).

Yyterin touko-kesäkuisten havaintojen on tulkittu koskevat pesivän parin lintuja. Maalle uusi ja kauan odotettu pesimälaji. Sitruunavästäräkki on aiemmin pesinyt maassamme sekapaareina keltavästäräkin kanssa viisi kertaa, ja myös Porvoon mlk:n lintu seurusteli innokkaasti keltavästäräkinaaraan kanssa.

Yyterin pesinnästä on julkaistu hyvin kuvitettu tiedonanto (Lilja 1992).

Kelta- x sitruunavästäräkki

(*Motacilla flava x citreola*)

(0,1,0)

9.5.-22.7.1990 Turku, Ävik ♂ (v) (Mikko Tamminen).

Linnussa todettiin risteymän piirteitä, ja sen nähtiin parittelevan keltavästäräkinaaraan kanssa. Linnusta on julkaistu lyhyt, valokuvalla varustettu tiedonanto (Lehto 1990). Vastaavannaisista Eilatissa tavatuista mahdollisista risteymistä on myös julkaistu tiedonanto (Shirihai 1990).

Virtavästäräkki

(*Motacilla cinerea*) (25,134,5)

19.5. Korsnäs, Södra Björkönen ♂ (Aarne Lahti, Ari Veijalainen, Mauri Jalonen). 9.6. Korsnäs, Södra Björkönen NNE (Ari Veijalainen). 29.7. Kirkkonummi, Rönnskär ♀ -puk. N (Antti Below). 13.10. Hanko, Långören (Ahti Vapaavuori, Elisa Vapaavuori). 19.10. Kristiinankaupunki, Skafung S (Hannu Koskinen, Petri Rissanen).

Normaali esiintyminen.

2.10. 1990 Kirkkonummi, Sunds m (Pekka Komi). 13.10. 1990 Oulu, Taskila (Panu Kuokkanen). 10.-11.11. 1990 Espoo, Suomenoja + lkv ♂ (Kari Lindblom, Kari Raulos ym.).

Vuoden 1990 yksilömäärä nousee kahdeksaan. Suomenojalta on aikaisemmin hyväksytty havainto naaraasta ajalta 11.11. 1990. Edellisessä katsauksessa kahdeksi eri linnuksi tulkitut havainnot Kyläsaaresta koskevat samaa +lkv naarasta, joka viihtyi paikalla pitempään.

Rubiinisatakieli

(*Luscinia calliope*) (0,0,1)

15.10. Mustasaari, Västra Norrskär 1kv ♀ (v) (Sami Tuomela, Tapio Aalto, Jouni Riihimäki, Mika Ohtonen, Olli Trogen).

Rubiinisatakieli, joka on varmasti jokaisen harvinaisuuksista kiinnostuneen toivelajilistan kärkipäässä, toteutti viiden onnellisen unelmat Norrskärillä. Laji pesii Siperiasta Japaniin ulottuvalla alueella ja talvehtii laajalla alueella eteläisessä Aasiassa. Se on aikaisemmin tavattu Islannissa, Englannissa, Tanskassa ja Virossa. Italiasta on peräti seitsemän (!) havaintoa, mikä tuntuu oudoksuttavalta (Lewington ym. 1991). Islannin havainto on marraskuulta, Englannin ja Tanskan linnut lokakuulta. Suomen havainnosta on tekeillä tiedonanto Linnut-lehteen (entinen Lintumies).

Sinipyrstö

(*Tarsiger cyanurus*)

17.5. Lemland, Lågskär ♀-puk. r (v) (Tapio Aalto, Pekka Rintamäki, Kari Soilevaara). 31.5.-23.6. Lammi, Kotinen 2kv ♂ ♀ (Hannu Hellsten, Esko Heiskanen). 6.7. Kuusamo, Jokilampi 2kv ♂ ♀ (Jukka Matero). 4.-13.6. Salla, Sor-sakuusikko 2kv ♂ ♀ (Timo Koskinen, Seppo Hirvonen).

Vuoden 1990 jälkeen palattiin takaisin normaaliilukemiin. Kotisten lintu lienee eteläisin maassamme tavattu pitkäaikaisen revierin haltija.

10.6. 1990 Kuusamo, Valtavaara ja Konttainen +2kv ♂ 2kv ♀ ja ♂ ♀ (Jari Peltomäki, Mika Ala-Korpela). 12.-19.6. 1990 Kuusamo, Valtavaara 2kv ♂ ♀ + 6 pull r (v) (Pasi Pirinen, Matti Pajunen, Heikki Seppänen ym.). 21.7. 1990 Kuusamo, Valtavaara 2kv ♂ ♀ (Jari Kostet, Sirkku Kostet).

Kuusamon pesivän parin koiras on mainittu edellisessä katsauksessa virheellisesti +2kv koiraaksi. Kaiken kaikkiaan vuoden 1990 sinipyrstö-määräksi Valtavaaralta tulee huikeat +2kv ♂, 4 2kv ♂, ♀ ja 6 pull.

Mustapäätasku

(*Saxicola torquata*) (30,118,15)

23.-24.4. Kotka, Hovinsaari ♀ alalaji *rubicola/hibernans* (Klaus Laine ym.). 25.4. Lemland, Lågskär ♂ (v) (Antti Mikala ym.). 11.5. Helsinki, Viikki ♂ (Kari Lindblom, Matti Juvonen, Jari Nummelin ym.). 25.5. Pyhärinta, Rihtniemen kylä ♂ alalaji *maura* (Jarmo Komi, Pekka Alho, Tom Lindbom). 25.-27.5. Hailuoto, Pökönokka ♂ alalaji *maura* (v) (Jukka Jantunen, Panu Kuokkanen, Kari Varpenius). 29.5. Joroinen, Kaitainen ♂ (Olli Laakso). 21.-22.9. Pyhärinta, Rihtniemi alalaji *maura* (v) (Jarmo Komi, Hannu Klemola, Tapani Santamaa ym.). 25.9. Lohtaja, Ohtakari 1kv ♀ r (v) alalaji *maura* (Jari Peltomäki, Mats Björklund, Jan Hägg). 8.-9.10. Lemland, Lågskär ♂ alalaji *maura* (Harri Kontkanen, Karri Kuitunen, Juha Honkala ym.). 9.-12.10. Lemland, Lågskär 1kv ♂ r alalaji *maura* (v) (Pekka Saikko, Lauri Hänninen, Panu Kuokkanen ym.). 10.-12.10. Lemland, Lågskär ♀-puk. alalaji *maura* (Pekka Saikko, Karmo Mikkola, Jussi Lindström ym.).

11.10. Mustasaari, Norrskär ♀-puk. alalaji *maura* (Tapio Aalto, Ari Veijalainen, Aarne Lahti ym.). 16.10. Korsnäs, Södra Björkönen ♀-puk. alalaji *maura* (Aarne Lahti). 17.11. Hanko, Kalasatama ♀-puk. alalaji *maura* (v) (Christer Casagrande, Pekka Lindholm). 1.-4.12. Kotka, Hovinsaari ♂ alalaji *maura* (Klaus Laine, Jari Hoikkala ym.).

Kevätlinnuista valtaosa on tyypillisesti koiraita. Kevään ainoa naaras on alalajia *rubicola/hibernans*, ja seitsemäs havainto tästä läntisestä alalajiryhmästä. Yhdeksän syyshavaintoa kertoo huomattavan voimakkaasta esiintymisestä. Aikaisemmin ainoastaan vuonna 1980 on havaittu enemmän (13) syyslintuja. Ruotsissa *maura*-alalajin yksilöitä tavattiin vuonna 1991 yhteensä 13, enemmän kuin kertaakaan aikaisemmin (Elmberg 1992). Kotkan lintu on neljäs joulukuulta. Uusimpien selvitysten (Svensson 1992) mukaan Itä-Aasialainen *steinegeri*-alalaji, joka on potentiaalinen harhailija Länsi-Eurooppaan, olisi mittojen perusteella erotettavissa läntisemmästä *maura*-alalajista, joten kiinni saadut linnut on syytä mitata tarkasti. *Mauran* erottaminen läntisen alalajiryhmän linnuista, ks. Jännes (1990).

25.5.1990 Tenhola, Prästkulla ♂ (Markku Mikkola, Jörgen Palmgren, Jan Söderstedt). 27.5. 1990 Tenhola, Prästkulla ♂ (Kari Lindblom ym.). Tenholan havainnot koskevat samaa yksilöä. Edellisessä katsauksessa julkaistu havainto 30.4. 1990 Lohjan kunta, Kirknäsi on jälkepäin hyväksytty alalajiryhmään *rubicola/hibernans* kuuluvaksi.

Nunnatasku

(*Oenanthe pleschanka*) (0,7,2)

10.10. Mustasaari, Östra Norrskär ♀ (v) (Tapio Aalto, Ari Veijalainen, Aarne Lahti ym.). 1.11. Kristiinankaupunki, Storsjö ♀ (v) (Hannu Koskinen, Petri Rissanen).

Ajoitukseltaan tyypillinen esiintymisen. Edellisten lisäksi hyväksyttiin kaksi varhaisempaa havaintoa naarasta, joiden määrittäminen on ollut pitkään tutkittavana. Nunnataskun ja rusotaskun itäisen *melanoleuca*-alalajin naaraiden erottaminen toisistaan on huomattavan vaikeaa. Tyypillisten yksilöiden määrittäminen onnistuu Svenssonin (1992) ja Jonssonin (1992) esittämien tuntomerkkien perusteella, mutta ääryyksilöitä saattaa olla mahdollista erottaa toisistaan ainoaan maastossa (Lewington ym. 1991). RK:n hyväksymissä havainnoissa oli kyse "klassista" yksilöistä, joiden tuntomerkit vastaavat nykykäsitystä nunnataskun piirteistä.

18.10. 1989 Kirkkonummi, Rönnskär naaras (v) Lauri Mäenpää, Jyrki Pynnönen, Timo Tallgren ym. 1.10. 1990 Lemland, Lågskär ♀ (v) (Pekka Saikko, Tapio Aalto, Hannu Kormanen ym.).

Rusotasku

(*Oenanthe hispanica*) (0,3,0)

16.5.1990 Pyhtää, Ristisaari +2kv ♂ (Mikko Pöyhönen, Leo Kajander, Ari Vuorio).

Kolmas havainto ja ensimmäinen koiraasta. Aikaisemmat havainnot ovat toukokuulta 1988 ja syysylltä 1987. Laji on Pohjois-Euroopassa nunnataskua harvinaisempi. Ruotsista on kolme havaintoa vuoteen 1991 mennessä (Breife ym. 1990, Elmberg 1991, 1992).

Nunna/rusotasku

(*Oenanthe pleschanka/hispanica*) (0,2,0)

28.10. 1990 Hamina, Tallinmäki 1kv ♂ (Eero Hietanen, Jari Hietanen, Pentti Linko).

Kivikkorastas

(*Monticola saxatilis*) (0,0,1)

24.10.-3.11. Hailuoto, Marjanieniemi +1kv ♀ r (v) (Toni Eskelin, Esko Pasanen ym.).

Maalle uusi laji. Kivikkorastas pesii Pohjois-Afrikasta ja Etelä-Euroopan vuoristoseuduilta Kiinaan ja Mongolian ulottuvalla alueella. Meitä lähinnä sijaitsevilla pesimäalueilla Puolassa, Tšekkoslovakiassa, Ranskassa ja Saksassa laji on vähentynyt tai paikotellen jopa hävinnyt kokonaan. Myös muuttajien määrät ovat pienentyneet Välimeren seudulla (Cramp & Simmons 1988). Laji on pitkänmatkan muuttaja ja talvehtii trooppisessa Afrikassa ja Intiassa. Harhautumishavaintoja on kertynyt lähes kaikista pesimäalueiden ulkopuolisista Euroopan maista, kuten Ruotsista, Tanskasta, Englannista, Norjasta ja Hollannista (Cramp & Simmons 1988).

Mustakaularastas

(*Turdus ruficollis atrogularis*)

(5,11,1)

1.1. Helsinki, Tähtitorninmäki ♂ (Liisa Leskela, Ulla Rosqvist). 2.1. Helsinki, Kamppi ♂ (Olli Holma). n.17.1.-10.2. Helsinki, Marian sairaala 2kv ♂ (v) (Jukka Kallio, ilmoitti Pekka Rusanen).

Mitä ilmeisimmin sama yksilö näytetty uuden vuoden kunniaksi lyhyesti muutamalle onnekkaalle harrastajalle ja siirtyi lopulta talvehtimaan työmaaparakin pikkuruiselle ruokintalaudalle keskelle Helsinkiä.

6.1.-24.2.1989 Mikkeli, Lähemäki 2kv ♂ (v) (ilmoitti Jari Kostet, Markku Vickholm, Pertti Rasp ym.).

Ruokosirkkalintupari (*Locustella luscinoides*) oleskeli Nummi Pusulan Savi-järvellä 10.5.-8.7. 1991. Kuvassa koiras.
© Jyri Heino.
Savi's Warbler.

Kesäinen kenttäkerttunen (*Acrocephalus agricola*) Lågskärillä 11.6. 1991. Vertaa alla olevaan 1kv lintuun ja huomaat erot mm. nokan ja tertiaalien värityksessä.
© Lauri Mäenpää.
Left adult Paddyfield Warbler.

Nuoria kenttäkerttusia Paimionlahdella. Syksyinen nuori lintu on heikomminkin kuvioitu kuin kulunut kevätlintu. Huomaa mm. vaaleammat tertiaalien keskustat, kokonaan vaalea alanokka ja heikommät pään kuvioinnit. © Tapani Numminen.
Below a juvenile Paddyfield Warbler.

Alla ja oikealla siperianuunilintu *Phylloscopus schwarzi* Kristiinankaupunki, Skaftung 5.-8.10. 1991. © Petri Rissanen.
Below and right Radde's Warbler.

Alla ruskouunilintu *Phylloscopus fuscatus* Kristiinankaupunki, Siipyy 16.10. 1991. Vertaa viereisen kuvan siperianuunilintuun ja huomaa erot alapuolen värityksessä, nokan rakenteessa ja pään kuvioinneissa.

Below Dusky Warbler. © Petri Rissanen.

Viirusirkkalintu

(*Locustella lanceolata*) (1,11,1)
11.–15.7. Tarvasjoki, Killala ♂ r (v) (Jyrki Nor-
maja, Henry Lehto).

Laulava koiras heinäkuussa – suomalainen viirusirkkalintuhavainto tyyppillisimmillään. Aikaisemmista havainnoista kolme on syksyltä ja loput laulavia lintuja kesäkuukausilta. Tyyppillistä kesähavainnoille on lintujen ilmaantuminen hyvin myöhään, aivan kesäkuun lopulla tai heinäkuussa, ja voi vain ihmetellä missä pojat (sukupuoli laulun perusteella) viivyttelevät ennen Suomeen ilmestymistään. Kesähavaintojen suhteen Suomessa on lähes monopoliasema, muualla Länsi-Euroopassa laji on havaittu kesällä kerran Ruotsissa (Elmberg 1991).

Ruokosirkkalintu

(*Locustella luscinioides*) (0,16,2)
10.5.–8.7. Nummi-Pusula, Savijärvi ♂ ♀ r (v)
(Kimmo Aula, Matti Ryyänen, Esko Pasanen
ym.)

Valitettavasti pesintää ei pystytty varmistamaan. Toistaiseksi ainoa pesintä on vuodelta 1984. Savijärvellä rengastettiin koiras myös vuonna 1990.

Sarakerttunen

(*Acrocephalus paludicola*)
(1,3,0)

15.9.1990 Lappeenranta, Myllymäki 1kv (Jouko Rantanen, Kaija Rantanen).

Toinen syyshavainto maastamme. Kaksi muuta havaintoa on toukokuun lopulta. Sarakerttunen on Euroopan uhanalaisimpia muuttovarpuslintuja. Se pesii kosteilla niityillä Puolassa, Saksan itäosissa, Tsekkoslovakiassa, Unkarissa sekä Venäjän länsiosissa ja on vähentynyt viimeisten vuosikymmentien aikana selvästi. Laji muuttaa syksyllä ensin Länsi-Eurooppaan ennen kuin jatkaa matkaansa talvehtimisalueille Afrikkaan. Muuttosuunta selittänee osaltaan sarakerttunen harvinaisuutta Suomessa, sillä jo Ruotsissa laji on havaittu 19 kertaa (Elmberg 1991), Tanskassa 15 kertaa ja Norjassa kuudesti (Lewington ym. 1991). Pääosa Pohjois-Euroopan havainnoista on syksyltä.

Kenttäkerttunen

(*Acrocephalus agricola*) (0,13,5)

11.6. Lemland, Lågskär r (v) (Lauri Mäenpää, Kamo Mikkola, Timo Hietanen). 10.–18.8. Hallikko, Halikonlahti 4 1kv r (v) (Tapani Numminen, Matti Eloranta, Annika Forsten ym.).

Lågskärin havainto on normaali keväthavainto, mutta Halikonlahden neljä juv-lintua osoittavat pesinnän tapahtuneen jossain lähiseudulla! Pesintä on ensimmäinen Suomesta. Latviassa kenttäkerttunen on ilmeisesti pesinyt vuosina 1987, 1988 ja 1990 (A. Celmins kirj. ilm.). Nykytietämyksen mukaan laji pesii harvalukuisena meitä lähinnä Koillis-Bulgariassa ja Romaniassa, mutta uudella romanialaisella lintuasemalla syksyllä 1991 rengastetut yli 400 lintua saattavat viitata siihen, että laji on oletettua yleisempi tai runsastunut selvästi viime aikoina (van den Berg 1992). Kenttäkerttusen pesimäympäristönään suosimat kosteat ruovikot (usein kauempana rannasta) tekevät lintujen löytämisen vaikeaksi ja laulavakin lintu saattaa jäädä helposti havaitsematta.

Pikkukultarinta

(*Hippolais caligata*) (0,11,4)

1.6. Pemaja, Hamnskär ♂ ♀ (v) (Arto Juonen, Seppo Sarvanne). 6.6. Kirkkonummi, Rönnskär ♂ ♀ (Jyrki Pynnönen, Krister Cast-rén, Pekka Pöyhönen). 8.–10.6. Lemland, Lågskär r (v) (Lauri Mäenpää, Timo Hietanen, Kamo Mikkola). 29.6.–2.7. Lemland, Lågskär (Antero Topp, Jussi Lindström). kesä-heinäkuu Parikkala, Koitsanlahti Å (ilmoitti Hannu Jännes).

Lågskärin havainnot koskevat samaa lintua. Parikkalan lintu oli toista vuot-ta peräkkäin samalla paikalla, ja se lasketaan havaittujen yksilöiden määrään vain kerran. Kun sitruunavästäräkki ja kenttäkerttunen on jo havaittu maassamme pesivänä, ei tarvitse olla kovin suuri optimisti veikaatesaan, että pikkukultarinta seuraa edellisten jälkiä lähitulevaisuudessa. Lajin tiedetään pesivän säännöllisesti Pietarin kaakkoispuolella (Lewington ym. 1991).

19.10.1990 Pyhäjoki, Suni (Jukka Hauru, Kari Varpenius). Vuoden 1990 neljäs havainto ja kolmas syksyllä havaittu.

Samettipääkerttu

(*Sylvia melanocephala*) (0,1,1)

13.5. Kirkkonummi, Rönnskär ♂ (Jari Peltomäki, Ulla Matturi, Aulis Koskinen, Veli-Matti Nieminen).

Linnussa todettiin nimialalajin *melanocephala* piirteet. Suomen ja Jari Peltomäen toinen havainto tästä Välimeren ympäristön pensaikkomaiden peruskerttusta. Ensimmäinen havainto koski naarasta Utössä 4.5.1986. Myös Ruotsista on kaksi havaintoa, toinen toukokuun lopulta, toinen kesäkuun alkupäiviltä (Breife ym. 1991, Elmberg 1991).

Hippiäisuunilintu

(*Phylloscopus proregulus*) (26,259,11)

10.10. Mustasaari, Östra Noirsjär (Aame Lahti, Tapio Aalto, Ari Veijalainen).

11.10. Mustasaari, Västra Noirsjär (Ari Veijalainen, Mauri Jalonen, Aame Lahti).

11.10. Kristiinankaupunki, Skaftung (Hannu Koskinen, Timo K. Palomäki). 12.10. Luvia, Säppi (Kari Lindblom). 21.10. Eckerö, Signilskär 3 (Teemu Lehtiniemi, Jarmo Pirhonen, Jarmo Ruoho).

Edellisten lisäksi rengastettiin neljä lintua 10.–14.10 välisenä aikana, näistä kaksi Pohjanlahdella ja kaksi Signilskärillä. Syksyn summa on huomattavan alhainen, vain noin puolet 80-luvun keskiarvosta. Ensimmäisten lintujen saapuminen ja esiintymishuippu näkyy kuitenkin kuniisti ja osuu samalle jaksolle kuin monen muunkin itäisen harhailijan ilmaantuminen maahamme.

25.10. 1986 Hanko, Högholmen (Kari Lindblom). 29.10. 1989 Hanko, Hangon lintuasema (Petro Pynnönen, Ari Vienonen, Pekka Hänninen).

Taigauunilintu

(*Phylloscopus inornatus*)

(41,314,20)

20.5. Porvoon mlk, Söderskär alalaji *humei*, (Martti Hario, Pertti Muuronen, Karl Selin).

13.9. Pattijoki, Yrjänä (Jukka Hauru, Kari Varpenius). 14.9. Pyhäjoki, Ulkoharmi (Kyösti Karjalahti, Auvo Seppänen, Jari Seppänen). 21.9. Luvia, Säppi (Tapio Aalto). 25.9. Vaasa, Palosaari (Marko Pohjoismäki). 25.9. Lemland, Lågskär 1 ja 26.9. 2 (Pekka Saikko, Juha Honkala, Lauri Hänninen ym.). 26.9. Joensuu, Hasanniemi (Mauri Leivo). 29.9. Kristiinankaupunki, Skaftung (Hannu Koskinen, Petri Rissanen). 6.10. Karkkila, Korpi (Hannu Friman). 8.–10.10. Vehkalahti, Koivuluoto alalaji *humei* (v) (Henrik Lindholm, Roland Sundström, Mika Nieminen ym.). 13.10. Espoo, Seilimäki (Heikki Luoto, Antti Heikkilä). 16.–27.10. Luvia, Säppi (Juha Niemi, Janne Riihimäki, William Velmala ym.). 3.11. Hausjärvi, Erkylä (Reima Hirviniemi, Rai-ner Huuttunen).

Edellisten lisäksi rengastettiin kuusi yksilöä 10.9. – 14.10. välisenä aikana.

Myös taigauunilinnun, joka on yleisin Euroopassa tavattu siperialainen harhailija, osalta esiintyminen jäi varsin vaatimattomaksi. Söderskärin lintu on ensimmäinen keväältä. Sekä siinä että Koivuluodon linnussa todettiin alalajin *humei* piirteet. Jälkimmäinen on kuudes maassamme tavattu tämän lajin/alalajin edustaja. *Humei*, jonka suomalainen nimi on kashmirinuunilintu, pesii *inornatusta* etelämpänä ja harhautuu Länsi-Eurooppaan keskimäärin myöhemmin ja selvästi harvemmin. Sen laulu ja kutsuäänet poikkeavat nimialalajin äänistä selvästi, ja ovat paras erottava tunto-merkki. *Humeista* on tekeillä määrittäjäartikkeli Linnut-lehteen.

Siperianuunilintu

(*Phylloscopus schwarzi*) (1,7,1)
5.-8.10. Kristiinankaupunki, Skaftung r (v) (Hannu Koskinen, Petri Rissanen).
Ajoittumiseltaan normaali havainto, joka koskee kiinni saatua lintua, kuten kaikki aikaisemmatkin havainnot. Edelliset havainnot ovat vuosilta 1988 ja 1982, jolloin havaittiin peräti kolme yksilöä. Ruotsissa laji on havaittu jo 22 kertaa eli lähes yhtä usein kuin ruskouunilintu (Elmberg 1992).

Ruskouunilintu

(*Phylloscopus fuscatus*) (3,24,4)
11.10. Kokkola, Tankar lkv r (v) (Harri Hongell, Jukka Vierimaa). 15.10. Kristiinankaupunki, Domarkobben (Tapani Lilja, Markku Mäkinen, Markku Kylmäniemi). 16.10. Kristiinankaupunki, Siippy 2, joista toinen rengastettiin (v) (Petri Rissanen, Kari Korhonen).

Hieman keskimääräistä parempi vuosi. Ruotsissa havaittiin vain yksi yksilö (Elmberg 1992). Laji on meillä havaittu ennen 80-lukua vain kuudesti. Eräs syy havaintojen lisääntymiseen on epäilemättä lajin tuntemuksen parantuminen ja mahdollisesti myös retkeilytottumusten muuttuminen.
6.10. 1990 Lohtaja, Ohtakari lkv r (v) (Matti Rekilä).

Tiltalti

(*Phylloscopus collybita tristis*)
(0,50,1)

13.10. Kristiinankaupunki, Skaftung r (v) (Petri Rissanen, Kari Korhonen, Hannu Koskinen). Vain havainnot pyydystetyistä linnuista voidaan hyväksyä. Rengastajia kehoitetaan kuvaamaan kiinni saadun linnun värit hyvin tarkasti pyydystystilanteessa. Kokemus on osoittanut, että pienten, mutta ratkaisevan tärkeiden värierojen toteaminen jälkikäteen valokuvista on mahdotonta. Määrittyskriteereistä tarkemmin (Svensson 1992).

6.10. 1986 Hanko, Hangon lintuasema r (v) (Pirkka Aalto, Timo Pulliainen, Juha Saari ym.).

Tulipäähippiäinen

(*Regulus ignicapillus*) (1,5,0)

9.5. 1989 Lemland, Lågsjär 2kv ♂ r (v) (Matti Rekilä, Tapio Aalto, Antti J. Lind).
Vuoden 1989 toinen havainto.

Sepelsieppo

(*Ficedula albicollis*) (n.35,64,2)

11.5. Lemland, Lågsjär ♀ r (v) (Tapio Aalto, Lauri Hänninen, Heikki Minn ym.). 11.5. Korppoo, Jurmo 5kv ♂ (v) (Pekka Alho).

Ajoitukseltaan normaali, mutta lukumääräisesti varsin heikko esiintyminen. Korppoon lintu oli rengastettu pesäpoikasena Gotlannissa vuonna 1987.

16.5.1982-n. viikko Helsinki, Katajanokka +2kv ♂ (v) (Kari Lindblom, Pertti Pöllänen ym.).

Viiksitimali

(*Panurus biarmicus*) (1,278,-)

22.10. 1990 Hanko, Vedagundet 25.-27 (v) (Mikko Tamminen, Matti Pajunen). 3.-5.11. 1990 Espoo, Suomenoja ♂ ♀ (Antero Topp, Jörgen Palmgren).

Suomen linnustoon nopeimmin levi täytynyt uudistulokas. Näyttää siltä, että 80-luvun puolivälissä alkanut asuttaminen on onnistunut, sillä timalilla on nykyään vahva jalansija rannikoiden ruovikoissa. **RK ei tarkasta enää vuoden 1990 jälkeen tehtyjä havaintoja viiksitimalista.**

Pussitiainen

(*Remiz pendulinus*) (5,31,9)

6.-9.4. Lemland, Lågsjär 2 ♂ r (v) (Antti Mikala, Jukka Hatva, Lauri Hänninen ym.). 16.5.-13.7. Varkaus, Käärmeniemi ja Lehtoniemi ♂ ja pesärakennelma (v) (Osmo Huupponen, Jarmo Pirhonen, Tom Lindroos). 26.4. Espoo, Laajalahti (Matti Koljonen). 29.4. Espoo, Suomenoja (Sakari Damski, Erkki Holopainen). 10.8. Halikko, Halikonlahti 2 juv r (v) (Tapani Numminen, Matti Eloranta, Annika Forsten ym.). 27.10. Siuntio, Myrans lkv lähti S (Ilpo Huolman, Raimo Huolman, Jorma Salo). 13.12. Helsinki, Viikki ♂ (Petro Pynnönen, Kati Könönen).

Viikin havainto on ensimmäinen talvelta. Kaikkien aikojen toiseksi runsain esiintyminen, vain vuonna 1990 on havaittu enemmän pussitaisia - 12 yksilöä. Laji näyttää aloittaneen varsin voimakkaan rynnäkönn maahamme. Ensihavainto tehtiin vuonna 1954, 60-luvulla havaittiin yksi, 70-luvulla kolme, 80-luvulla 19 ja 90-luvulla jo 21 yksilöä. Ruotsissa laji on yleistynyt nopeasti ja pesii varsin yleisenä Tukholman korkeudelle asti. Ruotsin parimäärärien arvioiminen on vaikeaa, mutta suurimmassa "koloniassa" oli vuonna 1990 20 ♂ ja 12 ♀ (Tyrberg 1991). Halikossa rengastetut kaksi juv-lintua viittaavat vahvasti pesimiseen jossakin lähetyvillä. Aikaisemmin pesintä on maassamme varmistettu Turussa vuonna 1985 ja pesänrakentelua on todettu ainakin kuudesti.

26.4. 1989 alkaen Helsinki, Viikki (Kari Lindblom ym.). 29.4. 1990 alkaen Helsinki, Viikki (Kari Lindblom, Ville Vepsäläinen, Kari Vepsäläinen).

Vuoden 1990 yksilömäärä nousee 12:een.

Mustaotsalepinkäinen

(*Lanius minor*) (28,68,4)

10.5. Siuntio, Sunnanvik (Pertti Uusivuori, Antero Topp, Erkki Topp ym.). 16.6. Pyhäselkä, Reijola (v) (Matti Kapanen). 22.6.-8.7. Helsinki, Harakka ♂ (v) (Pekka Komi). 24.-27.7. Helsinki, Niskala ad ♀ (Kari Lindblom, Heikki Ropponen).

Varsin keskinkertainen ja ajoitukseltaan tyypillinen esiintyminen. Kesäkesän esiintyminen on mielenkiintoinen ilmiö, johon ei ole löydynt selitystä. Ovatko linnut saapuneet jo keväällä ja löydetty vasta myöhemmin vai onko lajilla jonkinlaista pesimätömiä lintujen kesäliikkeitä?

25.5. 1990 Korppoo, Jurmo (Pekka Toola, Osmo Kivivuori, Ilari Sääksjärvi ym.). 29.5. 1990 Tenhola, Prästkulla (Kari Lindblom). 26.8. 1990 Siuntio, Sunnanvik ad (Ari Ahtiainen, Jari Siiven)

Vuoden 1990 yksilömäärä kohoaa kahdeksaan.

Punapäälpinkäinen

(*Lanius senator*) (7,7,2)

28.6.-5.7. Korppoo, Jurmo (Jari Helstola, Sampo Laukkanen). 21.-22.9. Lohjan kunta, Paloniemi +1kv (v) (Pasi Pirinen, Sampo Laukkanen, Ilkka Wentus).

Jo toista vuotta peräkkäin laji tavattiin keskikesällä Jurmossa.

Punakottarainen

(*Sturnus roseus*) (n.26,17,1)

11.-17.6. Särkisalo, Kirkonkylä (v) (Jukka K. Nurmi, Jari Kostet).

13.-14.8. 1989 Haukipudas, Martinniemi +1kv (v) (Panu Kuokkanen, Mikko Ojanen, Liisa Ojanen ym.).

Harmaasirkku

(*Miliaria calandra*) (23,32,1)

17.5. Ylämaa, Väkeväjärvi Ä (v) (Pekka Alho, Hannu Klemola, Tom Lindbom ym.).

Todennäköisiä tarha- ja häkkikarkulaisia Presumed escapes

Flamingo

(*Phoenicopterus ruber*) (2,3,4)

14.-15.9. Särkisalo, Pettu ad alalaji *roseus* (v) (Pekka Loivaranta, Kari Karhu, Hannu Ekblom). 19.-21.9. Tenhola, Prästkulla ad alalaji *roseus* (Jari Kostet, Jukka Jantunen ym.). 24.10. Hailuoto, Pöllä ad alalaji *roseus* (Toni Eskelin). 17.11. Rauman mlk., Sorkka ad alalaji *roseus* (Markku T. Santamaa, Veli Puputti, Tapani Santamaa).

Laji on siirretty todennäköisten tarha- ja häkkikarkulaisten joukkoon, ks. tarkemmin s. 241.

22.8. 1988 Hailuoto, Itäranta ad alalaji *roseus* (v) (Reijo Kylmänen, Arvo Ohtonen, Ari Kakko).

Halikonlahden nuoret pussitiaiset (*Remiz pendulinus*) 10.8. 1991. © Tapani Numminen.
Juvenile Eurasian Penduline Tits.

Tiibetinhani
(*Anser indicus*)

3.6. Kirkkonummi, Rönnskär 2 E (Pekka Pöyhönen, Krister Castrén, Pekka Ikonen ym.). 26.5. Virolahti, Harvajanniemi E (Tapio Tohmo, Timo Pulliainen, Aivar Leito).

Afrikanhanhi
(*Alopochen aegyptiacus*)

19.11. 1977 Tampere, Iidesjärvi 2 ad (v) (Jouni Riihimäki, Jukka Peltonen, Aki Vuoristo).

Ruostesorsa
(*Tadorna ferruginea*)

(41,26,0)
13.7. 1973 Porvoo, Ruskis (Pekka Peussa, Kati Peussa). 19.7. 1990 Siikajoki, Tauvo 2 (Ari Leinonen, Pekka Malmi, Petteri Polojärvi).

Vuoden 1990 yksilömäärä nousee yhdeksään.

Nämä havainnot on siirretty todennäköisten tarha- ja häkkikarkulaisten joukkoon, ks. tarkemmin s. 243.

Mandariinisorsa
(*Aix galericulata*)
(1,17,2)

3.-19.5. Soini, Löytöperä 2 ♂ (v) (Veli-Pekka Rannila).

Harjakoskelo
(*Mergus cucullatus*)
(0,2,1)

10.11. Raisio, Kukonpää ad ♂ (Risto Saranto, Ilari Sääksjärvi).

Laji on siirretty todennäköisten tarha- ja häkkikarkulaisten joukkoon, ks. tarkemmin sivulta 243.

Kuparivihkasorsa
(*Oxyura jamaicensis*) (0,1,1)

27.6.-20.7. Espoo, Suomenoja ♂ (v) (Risto Laine, Pekka Komi ym.).

Kuningasmerikotka
(*Haliaeetus pelagicus*)(0,0,1)

21.4. Salo, Halikonlahti ad (v) (Tom Lindroos, Hannu Kormano, Jouko Lunden ym.). 21.4. Marttila (ilmoitti Dick Forsman). 29.7. Siuntio Sunnanvik (ilmoitti Dick Forsman). 4.8. Kirkkonummi Hirsala (v) (Juha Saarelainen, Seppo Puolakka).

Lisäksi tästä vuoden uutisoiduimmas- ta linnusta tehtiin em. päivämäärien välillä useita havaintoja Etelä- ja Keski-Suomesta. Näistä ei kuiten-

kaan ole saatu RK-ilmoituksia. Laji pesii Itä-Siperian rannikolla ja on uhanalainen. Maailmankannaksi on arvioitu noin 6000 yksilöä. Lajinharvinaisuuden, levinneisyyden ja lyhyiden muuttomatkojen perusteella RK pitää lintua todennäköisenä tarhakarkulaisena.

Viirupääkottarainen
(*Sturnus cineraceus*) (0,1,0)

19.4. 1990 Kokkola, Hopeakivenlahti (Terho Taarna).

Ks. myös sivu 245.

Kultatöyhtösirkku
(*Emberiza elegans*) (0,0,1)

22.4. Hanko, Hangon lintuasema ♂ r (v) (Pekka Hänninen, Jyrki Pynnönen).

Ks. myös sivu 245.

Kuningasmerikotka (*Haliaeetus pelagicus*) Ähtärinjärvellä keväällä 1992.
© Jouni Mäkipelto,
Steller's Sea Eagle.

Riuttatiira (*Sterna sandvicensis*)
Lintumies 26:253 22.7. 1989 Hanko,
Vedagrundet 3. Samoista linnuista oli
jo julkaistu havainto vuoden 1989
RK-katsauksessa, joten vuoden 1989
yksilömäärä on kymmenen ei 13.

Karimetso
(*Phalacrocorax aristotelis*)
23.-25.4. Virolahti, Huovari 3 ad
Tiibetinhani
(*Anser indicus*)
17.7. 1987 Häiluoto, Ojanperä 2 ad

Ruskosotka

(*Aythya nyroca*)

5.7. Joroinen, Sydänmaa

Isohaarahaukka

(*Milvus milvus*)

15.-18.6. 1982 Rääkkylä, Haapasalmi

Käärmekotka

(*Circaetus gallicus*)

9.5. Hanko, Täktom

Arosuohaukka

(*Circus macrourus*)

15.10. Aetsä, Meskala +2kv ♂

6.5. 1990 Liminka, Virkkula +2kv ♀

Niittysuohaukka

(*Circus pygargus*)

3.5. Värtsilä, Sääperi 18.8. Kokkola, Hopeaki-

venlahti ♀ 13.9. Liminka, Virkkula +2kv ♂

15.9. 1990 Hanko, Stenudden juv

Pikkukiljukotka

(*Aquila pomarina*)

12.5. Liminka, Tupos subad/ad NE, 13.4. 1990

Kangasala, Lehtisenvuori ad SW

Kiljukotka

(*Aquila clanga*)

10.9. 1983 Turku, Ruissalo subad/ad 23.9. 1986

Kirkkonummi, Sävals ad 17.4. 1987 Kitee, Sa-

Arokotka

(*Aquila nipalensis*)

20.5. Joensuu, Linnunlahti ad ♀

Pikkukilju/arokotka

(*Aquila pomarina/nipalensis*)

Nummikirvinen (*Anthus campestris*) 13.10. 1991 Luvian Säpissä. © Jyrki Normaja.
Tawny pipit.

21.8. Helsinki, Kontula
Punajalkahaukka
(Falco vespertinus)
 17.7. 1987 Kirkkonummi, Saltjärden ad ♂ 9.5.
 1989 Espoo, Kivenlahti ♂
Tunturihaukka
(Falco rusticolus)
 1.5. Liminka, Virkkula juv 8.9. Aetsä, Meskala,
 21.10. Siuntio, Myrans 1kv 3.11. 1990 Korppoo,
 Jummo 1kv.
Avosetti
(Recurvirostra avosetta)
 8.4. 1975 Hanko, Täktbukten
Tundravikla
(Tryngites subruficollis)
 1.10. Joensuu, Kontiosuo
Lampiviklo
(Tringa stagnatilis)
 18.5. 1985 Jänijärvi, Merttöjärvi W/SE
Pikkukajava
(Rissa tridactyla)
 21.8. 1985 Oulu, Kauppatori 1kv
Ruostepääsky
(Hirundo daurica)
 10.5. Hanko, Täktom
Isokirvinen
(Anthus novaeseelandiae)
 7.10. Joensuu, Kontiosuo
Virtavästäräkki
(Motacilla cinerea)
 13.8. 1975 Liminka, Liminkajoen suu 2
Västäräkki
(Motacilla alba yarrellii)
 19.6. Joroinen, Kaitainen
 23.9. 1990 Närpiö, Töjby
Sinirinta
(Luscinia svecica cyanecula)
 15.5. Joensuu, Kanervalva ad ♂
Sinipyrtö
(Tarsiger cyanurus)
 14.6. Posio, Korouoma
Nunnatasku
(Oenanthe pleschanka)
 23.5. Kotka, Mussalo ad ♂
Korpirastas
(Catharus ustulatus)
 15.4. 1990 Raahe, Piehinki
Orfeuskerttu
(Sylvia hortensis)
 15.6. Uusikaupunki, Vekara ♂
Taigauunilintu
(Phylloscopus inornatus)
 22.9. Jämsä, Häihyensaari
Tiltalti
(Phylloscopus collybita tristis)
 29.9. Michikkälä, Muurola
 19.10. 1990 Korppoo, Jummo

Rare birds in Finland in 1991.

This is the seventeenth annual report of the Rarities Committee in Finland. It lists a total of 284 records for the year 1991, of which 91.9% have been accepted. Several records which are waiting for verification and still under consideration will be published in the Committee's next reports. Over one hundred older records (pre-1991), for which the final assessment was made recently, are included in this report. Corrections, rejected records and records of birds not considered to be genuine vagrants are listed separately.

The details included for each record are: date and locality, number of birds if more than one, other details if known (kv = calendar year, jp = adult breeding plumage, tp = non-breeding plumage, vp = transient plumage, ♀-puk = female plumage. Å = singing, r = ringed, m = migrating, (v)/(t) = photographed/tape recorded (and this evidence seen or heard by the committee). The three numbers in brackets after each species' name give the total of individuals observed in Finland (1) before 1975 (2) in the period of 1975-1990 and (3) in 1991, respectively.

In spring *Sterna sandvicensis* occurred in record numbers and *Circus pygargus* in reasonable high numbers resulting in four breedings during the summer. In the summer, two new breeding species were recorded. *Motacilla citreola* bred in Pori producing 4-5 fledglings, and four juvenile *Acrocephalus agricola* in August near Paimio proved breeding had taken place somewhere nearby. In autumn all the "more common" Siberian passerines occurred in low or moderate numbers, except *Saxicola torquata maura*, which scored the second highest numbers ever.

Four species new to Finland were recorded in 1991: *Calidris ruficollis* in June, *Merops superciliosus* in July, *Luscinia calliope* and *Monticola saxatilis* in October. Further a *Sylvia melanocephala* in May was the second, and a *Larus sabini* in September the third for Finland.

Among older records, Finland's third *Oenanthe hispanica* in May 1990, and third *Aquila heliaca* in June 1990 are noteworthy.

Kirjallisuus:

Alström, P. 1991: Fältbestämning av mon-
 golpipare. - Vår Fågelvärld 50:33-37.
 Anon. 1991: European News. - British
 Birds 84:5.
 Barthel, P. 1992: Foto-Folge 8, Rotkehl-
 Strandläufer *Calidris ruficollis* und
 Grosse Knutt *C. tenuirostris*. - Limi-
 cola 6:136-150.
 van den Berg, A.B. 1992: Recent WP re-
 ports: September-December 1991.-
 Dutch Birding 14:24-30.
 Breife, B., Hirschfeld, E., Kjellen, N. &
 Ullman, M. 1990: Sällsynta fåglar i
 Sverige. Lund.

Cramp, S. & Simmons, K.E.L. (toim.)
 1983: The Birds of the Western Pa-
 learctic vol. III. Oxford.
 Elmberg, J. 1991: Sällsynta fåglar i Sveri-
 ge 1990 - rapport från SOF:s raritets-
 kommitté. - Vår Fågelvärld 50:15-30.
 Elmberg, J. 1992: Sällsynta fåglar i Sveri-
 ge 1991 - rapport från SOF:s raritets-
 kommitté. Painossa
 Fry, H.C., Fry, K. & Harris, A. 1992:
 Kingfishers, Bee-eaters & Rollers.
 London.
 Hario, M. 1986: Itämeren lokkilinnut. Hel-
 sinki.
 Hirschfeld, E. 1989: Sällsynta fåglar i
 Sverige - rapport från SOF:s raritets-
 kommitté. - Vår Fågelvärld 48:447-
 463.
 Jonsson, L. & Grant, P. 1984: Identificati-
 on of stints and peeps. - British Birds
 77:293-314.
 Jonsson, L. 1984: Fältbestämning av små
Calidris-vadare. - Vår Fågelvärld 43:
 339-361.
 Jonsson, L. 1992: Birds of Europe with
 North Africa and the Middle East. Lon-
 don.
 Jännes, H. 1990: Mustapäätaskun *Saxicola*
torquata alalajien ja sukupuolen mää-
 rittämistä sekä lajin esiintymisestä
 Suomessa. - Lintumies 25:162-175.
 Lehto, H. 1990: Possible hybrid between
 Yellow and Citrine Wagtails in Finland
 in May 1990. - Dutch Birding 12:248.
 Lewington, I., Alström, P. & Colston, P.
 1991: A field guide to the Rare Birds of
 Britain and Europe. London.
 Lilja, T. 1992: Sitruunavästäräkki pesinyt
 Ytterissä. - Satakunnan Linnut 20:23-
 26.
 Millington, R. 1992: The record of Red-
 necked Stint in Norfolk - the second
 British record. - Birding World 5:295-
 298.
 Parviainen, H. 1986: Havaintoilmoituksen
 tekeminen Rariteettikomitealle. - Lin-
 tumies 21:60-65.
 Rogers, M.J. ym. 1992: Rare Birds in
 Great Britain in 1991. - British Birds
 85:507-554.
 Shirihai, H. 1990: Possible hybrids be-
 tween Yellow and Citrine Wagtail in
 Israel. - Dutch Birding 12:18.
 Svensson, L. 1992: Identification guide to
 European passerines (4. painos). Söder-
 tälje.
 Tyrberg, T. 1991: Fågelrapport för 1990.-
 Vår Fågelvärld 50: 27-61.
 Kirjoittajien osoitteet -
 Authors' addresses
 Hannu Jännes
 Ville Vallgrenin tie 3
 SF-02600 Espoo
 Tapani Numminen
 PL 20
 SF-21531 Paimio
 Pekka J. Nikander
 Mannerheimintie 64 A 2
 SF-00260 Helsinki